

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2012 – 2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lucie Hanáková

**Legální a nelegální zaměstnávání cizinců
na území České republiky**

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2012 – 2015

BACHELOR THESIS

Lucie Hanáková

**The legal and illegal employment of foreigners
in the Czech Republic**

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 5. února 2015

.....

Lucie Hanáková

Poděkování

Chtěla bych touto cestou poděkovat vedoucímu bakalářské práce panu doc. Ing. Dr. Štefanu Danicsovi, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a cenné rady. V rámci poskytnutých konzultací z legislativní metodiky pobytové agendy cizinců a obdržetím statistik děkuji vrchním komisařům Krajského ředitelství hl. m. Prahy z odboru cizinecké policie, panu kpt. PhDr. Davidu Lisztvanovi a paní mjr. Mgr. Jarmile Kašpaříkové. V oblasti poskytnutých informací z trestního práva děkuji komisaři panu por. Bc. Lukáši Hanákovi, DiS. ze služby kriminální policie a vyšetřování. Empirického výzkumu v rámci individuálně řízených rozhovorů se zúčastnil rada plk. Mgr. Aleš Benedikt a inspektor prap. Jan Zahradník z Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, odboru cizinecké policie a komisař npor. Ing. Bc. Lubomír Grois z úřadu celní správy a dále koordinátorka Bc. Veronika Budinská z odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky.

Anotace

Bakalářská práce si klade za cíl analyzovat problematiku legálního a nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky od jejího vzniku v roce 1993 až do současné doby. Jako stěžejní a nedílnou součástí práce je vysvětlení právního postavení cizinců ve vztahu k jejich rozdílné charakteristice kategorií podle vízové povinnosti. Po splnění zákony daných požadavků je cizinci umožněn vstup na území České republiky, jeho pobyt a výkon ekonomické aktivity. Ve vztahu možného protiprávního jednání ze stran cizinců při porušení pobytového nebo pracovního režimu je práce zaměřena na činnost orgánů státní správy a jejich kompetencím při odhalování, dokumentování a uskutečňování sankčního opatření při správním nebo trestním řízení. Důležitým faktorem na poli asimilace pracovních migrantů do majoritní společnosti je především činnost státních orgánů a nevládních neziskových organizací. Přínosem práce je přiblížení rozsáhlé procedury udělování tzv. pracovních povolení cizincům v co nejvyšší možné míře laické veřejnosti, a to s ohledem na dosti administrativně složitý systém s častými změnami právních předpisů.

Klíčové pojmy

Cizinec, delikty, historie, kontroly, legislativa, migrace, pracovní režim, podnikání, prevence, sankce, zaměstnávání, zaměstnanec, zaměstnavatel.

Anotation

The aim of the bachelor's thesis is to analyze the problems of a legal and illegal employment of foreigners on the territory of the Czech Republic since its foundation in 1993 until now. The fundamental and integral part of the thesis is the needed explanation of the legal status of foreigners in relation to the characteristics of their different categories according to a visa requirement. After fulfilling the law requirements a foreigner is allowed to enter the territory of the Czech Republic, to stay and fulfill his economic activity there. In relation to possible illegal acts committed by foreigners by violating of their residence or work duties, the attention is paid to state authorities with powers to detect, document and implement punitive measures during administrative or criminal proceedings. An important factor in the field of a labor migrants assimilation into majority society are activities of the state and non-governmental organizations. The benefit of this work is to explain the comprehensive procedure of granting so called work permits to foreigners with regard to a quite complicated administrative system with frequent legislative changes as much as possible to the general public.

Key words

Business, controls, employment, employee, employer, foreigner, history, labor regime, legislations, migration, offences, prevention, sanctions.

OBSAH

ÚVOD	9
1 MIGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	12
1.1 Vývoj migrace cizinců po vzniku České republiky	12
1.2 Důvody současné migrace cizinců.....	14
1.3 Legislativa k pobytu cizinců a zaměstnávání	14
1.3.1 Historie legislativy a současnost	15
1.3.2 Přejížděný pobyt	17
1.3.3 Trvalý pobyt.....	18
1.4 Rozlišení cizinců dle kategorie vízové povinnosti	19
1.4.1 Občan států třetích zemí	19
1.4.2 Občan států Evropské unie	20
1.5 Současný početní stav cizinců v České republice	21
1.6 Práva a povinnosti cizinců	22
2 LEGÁLNÍ ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ	23
2.1 Zaměstnání cizinců	23
2.1.1 Zaměstnanecká karta	25
2.1.2 Modrá karta	26
2.1.3 Agenturní zaměstnávání.....	27
2.1.4 Povinnosti zaměstnavatelů	28
2.2 Podnikání cizinců	28
3 NELEGÁLNÍ ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ	30
3.1 Pojem nelegálního zaměstnávání a jeho formy	30
3.1.1 Bezesmluvní výkon závislé práce	31
3.1.2 Zastřený pracovní poměr (švarcsystém)	31
3.2 Rozbor nelegálního zaměstnávání	32
3.3 Příčiny a důsledky nelegálního zaměstnávání cizinců	35
4 ODHALOVÁNÍ NELEGÁLNÍHO ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ	36
4.1 Ministerstvo financí České republiky.....	37
4.2 Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky	38
4.3 Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky	39
4.4 Ministerstvo vnitra České republiky	40
4.5 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky.....	42

5 SANKCE ZA NELEGÁLNÍ ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ.....	43
5.1 Správní delikty	44
5.1.1 Fyzická osoba	44
5.1.2 Právnícká osoba.....	45
5.2 Trestné činy	46
5.3 Směrnice o sankcích	47
6 PREVENTIVNÍ ČINNOST NA ÚSEKU ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ.....	48
6.1 Státní správa	48
6.1.1 Preventivně informační činnost.....	50
6.2 Nevládní neziskové organizace	50
7 EMPIRICKÝ VÝZKUM FORMOU ŘÍZENÝCH ROZHOVORŮ.....	53
7.1 Odbor cizinecké policie - inspektor	54
7.2 Odbor cizinecké policie - vedoucí odboru	56
7.3 Služba kriminální policie a vyšetřování - komisař.....	58
7.4 Celní správa - vedoucí oddělení	62
7.5 Odbor azylové a migrační politiky - koordinátorka	64
7.6 Vyhodnocení empirického výzkumu – SWOT analýza.....	66
7.6.1 SWOT analýza – silné stránky.....	66
7.6.2 SWOT analýza – slabé stránky	67
7.6.3 SWOT analýza – příležitosti	67
7.6.4 SWOT analýza – hrozby.....	68
ZÁVĚR	69
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	71
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	79
SEZNAM PŘÍLOH	80

ÚVOD

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku legálního a nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky za období od vzniku její samostatnosti v roce 1993 až do současné doby. Každý cizinec, který má v úmyslu setrvat na území z pracovních nebo podnikatelských důvodů, je povinen splnit zákonné podmínky a nařízení Evropské unie, které spolu vzájemně korespondují. V případě zjištění prokazatelného pochybení ze strany cizince nebo jeho zaměstnavatele na úseku zaměstnávání je vedeno správní řízení s vyvozujiícími sankcemi. V případě nenaplnění účelu pobytu je rovněž vedeno správní řízení o správním vyhoštění. S nelegálním vstupem, pobytem a neoprávněnou ekonomickou aktivitou cizince na území České republiky může docházet k další protiprávní činnosti a tím také k naplnění skutkových podstat trestných činů taxativně vyjmenovaných v trestním zákoníku. Ze strany státu je oblast možného nelegálního zaměstnávání cizinců neustále prověřována, zjišťována, dokumentována a řešena přes kompetentní orgány s vymezenou pravomocí. V rámci úspěšné asimilace pracovních migrantů je dílčími ministerstvy a nevládními neziskovými organizacemi vyvíjena preventivní činnost.

Téma bakalářské práce jsem si vybrala z důvodu, že legální a nelegální zaměstnávání cizinců na území České republiky souvisí s mým zaměstnáním. Za dobu mého osmiletého působení u Inspektorátu cizinecké policie jsem získala řadu zkušeností z této oblasti, které v současné době již pátým rokem využívám na Ministerstvu vnitra České republiky, odboru azylové a migrační politiky, neboť mojí hlavní pracovní náplní je rozhodování o trvalých pobytech cizinců ze států třetích zemí, občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků. Z tohoto důvodu při mé profesi přicházím s cizinci do bezprostředního kontaktu a v rámci prováděných pracovních úkonů při realizaci výsledků zjišťuji jejich nelegální pracovní činnost na území České republiky. Vzhledem k tomu, že právní legislativa veškerých zákonů se neustále obměňuje, vychází uvedená práce ze zákonů platných ke dni 31. prosince 2014.

První kapitola této práce je zaměřena na vývoj a příčiny migrace cizinců v České republice po roce 1993, kdy díky geografické poloze státu, zachováním životní úrovně české společnosti a atraktivitě české ekonomiky je zaznamenán příliv migrujících cizinců. Dále je uvedeno rozlišení cizinců dle kategorie vízové povinnosti a členění pobytů, neboť vymezení základních pojmů podle právních norem je důležité pro následný rozbor dané problematiky. Uvedená kapitola je zakončena aktuálním

stavem cizinců s povoleným pobytem na území České republiky k porovnání za uplynulé sledované období.

Druhá kapitola rozebírá možnosti cizinců v legálním uplatnění na poli pracovního trhu. Pokud se pracovní migrant rozhodne, že bude na území vyvíjet ekonomickou aktivitu, musí však nejprve splnit řadu zákonných požadavků tak, aby došlo k naplnění institutu legálního zaměstnávání. Kapitola je doplněna mapou s počtem podnikajících cizinců.

Třetí kapitola klade důraz na objasnění pojmu nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky s nezbytným rozbohem legislativního rámce, příčin a jeho důsledků. Hlavní formou nelegálního zaměstnávání je bezesmluvní výkon závislé práce a zastřený pracovní poměr, neboli švarcsystém. Nutné je uvést, že změny v nelegálním zaměstnávání nejsou příliš časté, avšak jsou závislé na samotném vývoji legislativy. Práci načerno bychom převážně našli v odvětví stavebnictví, pohostinství, ale také třeba v textilním průmyslu. Samotní zaměstnavatelé se však k nelegálnímu zaměstnávání přiklání především z těch důvodů, aby zvýšili zisky svých firem, neboť za takto zaměstnané cizince nemusí odvádět daň z příjmů včetně odvodů na sociální a zdravotní pojištění.

Čtvrtá kapitola popisuje činnost jednotlivých orgánů státní správy, které jsou kompetentní k zjišťování, odhalování a dokumentování správních deliktů nebo trestné činnosti nelegálně zaměstnávaných cizinců na území České republiky, neboť s nelegálním vstupem, pobytem a neoprávněnou ekonomickou aktivitou může docházet k další protiprávní činnosti, zejména k naplnění skutkových podstat trestných činů taxativně vyjmenovaných v trestním zákoníku. Mezi uvedené trestné činy lze uvést např. organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice, napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky, neoprávněné zaměstnávání cizinců, obchodování s lidmi, omezování osobní svobody, zavlčení, vydírání, útisk, maření výkonu úředního či soudního rozhodnutí a hospodářské trestné činy.

Pátá kapitola pojednává o protiprávním jednání fyzických a právnických osob v postavení zaměstnavatele nebo zaměstnance na úseku nelegálního zaměstnávání cizinců, které se rozlišuje na správní delikty a trestné činy. Postižitelnost protiprávního jednání vyplývá ze zákona č. 435/ 2004 Sb., o zaměstnanosti a v části kapitoly jsou zveřejněny počty udělených pokut.

Šestá kapitola je věnována preventivní činnosti na úseku legálního zaměstnávání cizinců, na které se aktivně podílejí jak dílčí ministerstva, tak nevládní neziskové organizace. Uvedenou činností je předávání důležitých informací pracovním migrantům s pomocí k jejich pozdější úspěšné asimilaci.

Obsahem sedmé kapitoly je empirický výzkum realizovaný formou individuálně řízených rozhovorů s předem vybranými respondenty, zaměstnanci z orgánů státní správy, kteří se z hlediska povahy plnění dílčích úkolů v rámci věcné a místní příslušnosti podílejí na odhalování jak nelegální migrace, tak nelegálního zaměstnávání cizinců. Řízené rozhovory byly zpracovány za pomoci SWOT analýzy.

Cílem bakalářské práce je analýza problematiky legálního a nelegálního zaměstnávání cizích státních příslušníků na území České republiky a z tohoto vyplývající důsledky pro samotné zaměstnance, tak i pro jejich zaměstnavatele.

1 MIGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Na úvod je nutné rozlišit migraci cizinců na legální a nelegální, neboť s oprávněním k pobytu na území České republiky úzce souvisí výkon pracovní činnosti s možným nelegálním zaměstnáváním. Legální migrací cizinců na území České republiky lze definovat jako jejich časový přesun mezi prostory vymezenými státními hranicemi za předpokladu splnění požadovaných náležitostí a povinností strpět určité povinnosti, které vyplývají jak z právních předpisů České republiky, tak jednotlivých zemí schengenského prostoru. V případě, že cizinec překročí hranice neoprávněně nebo na území pobývá bez povolení k pobytu, popřípadě mu pobyt již byl zrušen v rámci správního řízení o správním vyhoštění, dochází tímto k nelegální migraci a z jeho strany je toto považováno jako protiprávní jednání.

1.1 Vývoj migrace cizinců po vzniku České republiky

Po vzniku samostatného státu České republiky¹ byla uskutečněna řada významných politických, sociálních a především ekonomických změn. V nově ustanoveném demokratickém režimu byla aplikována velmi liberální migrační politika bez zkušeností, jak zvládat migrační příliv cizinců². Z důvodu, že území České republiky náleží geografickou polohou do střední Evropy, došlo k tranzitnímu přesunu migrantů směrem na západ a tím i k jejich nelegálnímu výskytu. Rovněž díky zachování životní úrovně české společnosti v porevolučním období a atraktivitě české ekonomiky pro zahraniční pracovní síly začal počet migrantů rychle narůstat. Za období let 1989 až 1993 počet cizinců vzrostl ze 35.561 na 199.152³.

Avšak v rámci pozdějšího vývoje po roce 1993 je nutné uvést, že do doby rozpadu tehdejšího Československa zde pobývali občané socialistických zemí, kteří na území přijížděli na základě podepsaných mezinárodních smluv a byli prostředkem tzv. internacionální pomoci. Jednalo se zejména o dočasné studenty, učně a pracovníky hlavně z Polska, Vietnamu, Maďarska, Kuby, Mongolska, Angoly a Koreje. Tito cizinci zde měli získávat vzdělání a zkušenosti a současně po určitou dobu pomáhat v Československu zacelovat některé mezery na trhu práce. V případě

¹ Česká republika vznikla dne 1. ledna 1993.

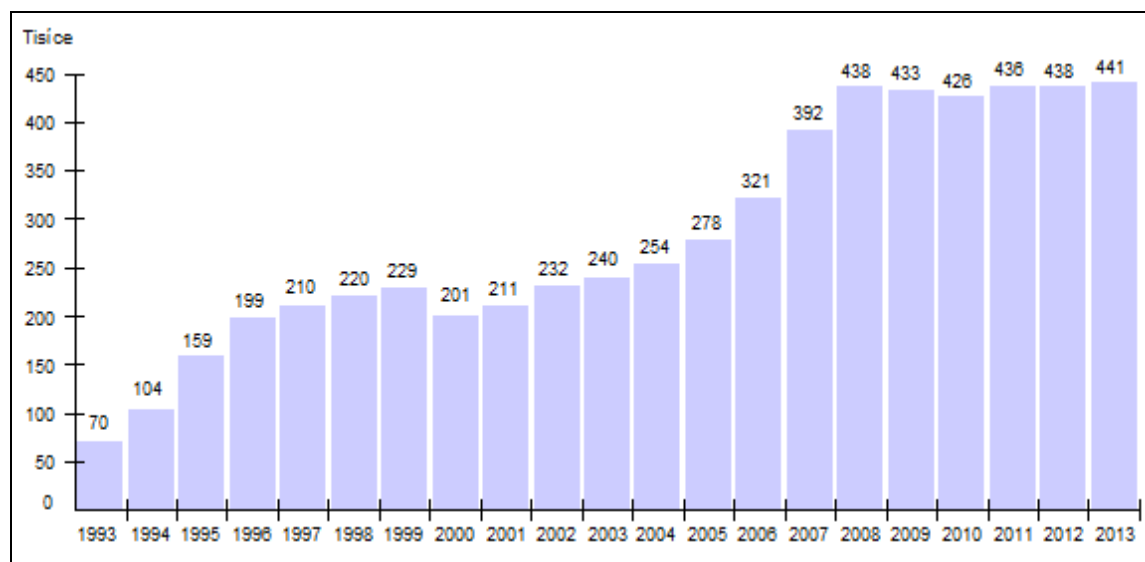
² DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2008. s. 57-58. ISBN: 978-80-246-1552-3.

³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky. Počet cizinců*. [online] © 2014 [cit. 2014-09-01] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu.

Vietnamců byly získané zkušenosti a navázané kontakty efektivně využity k postupnému budování jejich silné komunity na území České republiky.

Počet cizinců na území ČR narůstal až do roku 1999, kdy poté následoval určitý zlom. V uvedené době vstoupil v účinnost nový zákon o pobytu cizinců⁴, kterým došlo ke přísnější vydávání pracovních povolení. V důsledku opatření docházelo k výraznému snížení zahraničních pracovníků, ale i k poptávce cizinců po živnostenském oprávnění. Dalším vývojovým stádiem bylo období mezi roky 2008 až 2010, kdy se dopad světové finanční krize značně promítl do všech států Evropské unie, a to včetně České republiky. Vláda České republiky musela učinit různá opatření ke snížení stavu nezaměstnanosti cizinců a do budoucna se zaměřením na zamezení nelegálních pobytů cizinců a v souvislosti s přihlédnutím na případnou jimi páchanou trestnou činnost. Za posledních šest let stav stagnuje na hranici 442 tisíc legálně pobývajících cizinců, ovšem s přihlédnutím k danému nestabilnímu politickému vývoji na Ukrajině lze očekávat predikci ohledně dalšího přílivu migrantů právě z těchto zasažených oblastí. Porovnáním získaných dat za období 20 let, od doby vzniku samostatného státu České republiky do současné doby, se počet cizinců 6-ti znásobil.

Graf 1: Počty cizinců na území České republiky za období let 1993-2013

Zdroj: autorka práce, 2014 (vlastní tvorba) s použitím dostupných dat Ředitelství služby cizinecké policie⁵ a zdrojů Českého statistického úřadu.

⁴ ČESKO. Zákon č. 326 ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7406-7447. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/View File.aspx? type=c&id=3323>.

⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Migrační a azylová politika České republiky. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013 - tabulková část*. [PDF

1.2 Důvody současné migrace cizinců

Hlavními důvody migrace jsou především rozdíly v politickém uspořádání a životní úrovni dané společnosti, ale také bohatství určitých oblastí a síla ekonomiky daných zemí⁶. Migraci lze považovat ze strany cizince za dobrovolnou, pokud se rozhodl opustit svou zemi na základě svého uvážení a rozhodnutí za tím účelem, aby vylepšil ekonomickou situaci svou i své rodiny. Protikladem je nucená migrace, kdy cizinec opouští svoji vlast z důvodů pronásledování ať už z rasových, politických nebo náboženských důvodů, popřípadě na základě válečných konfliktů. Jako druh nucené migrace může být považováno i opuštění své vlasti z důvodu přírodní katastrofy.

Jako příklad dobrovolné migrace v současné době za účelem ekonomických aktivit uvádím občany států třetích zemí, zejména z Vietnamu a Číny, zemí bývalého Sovětského svazu, vybraných států afrického kontinentu (Alžírsko, Egypt, Ghana, Kongo, Nigérie, aj.) a občanů států Evropské unie. Nutno však upřesnit, že k aktuální nucené migraci cizinců dochází z oblastí Ukrajiny.

1.3 Legislativa k pobytu cizinců a zaměstnávání

S jakýmkoliv druhem migrace cizince je úzce spjat zákonný proces získání jak oprávnění k pobytu, tak k výkonu pracovní činnosti. V oblasti tvorby migračních a přistěhovaleckých politik prošla Česká republika po roce 1989 zrychleným vývojem⁷, který byl uspíšen přípravou na integraci České republiky do Evropské unie. Nedílnou součástí imigrační politiky je snaha o harmonizování s principy EU, avšak oblast pracovní migrace mimo občanů zemí EU je plně v kompetenci jednotlivých členských zemí. Každá členská země tak může vůči občanům třetích zemí uplatňovat vlastní imigrační politiku, přičemž ČR se řídí aktuálním vývojem na trhu práce a vývojem nezaměstnanosti⁸. Vláda České republiky využívá zahraniční pracovní migraci jako jeden z prostředků, pomocí něhož se snaží zvýšit pracovní potenciál země a zpomalit

dokument] 11.09.2014 [cit. 2014-11-15] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-2013-pdf.aspx>

⁶ ŠIŠKOVÁ, T. Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s.19. ISBN 80-7178-648-9.

⁷ BARŠOVÁ, A. a P. BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, Západní Evropě a Česku*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. s. 239. ISBN 80-210-3875-6.

⁸ HORÁKOVÁ, M. *Vývoj migrační politiky České republiky*. In: *Za prací do Česka*, Praha: Člověk v tísni, 2004. s. 12-13 [online] 25.7.2004 [cit. 2014-09-05]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955344>

úbytek populace, ke kterému dochází ve všech vyspělých zemích Evropské unie. Z tohoto důvodu se snaží jít cestou řízené migrace, pomocí které ovlivňuje intenzitu pracovní migrace na českém pracovním trhu.

1.3.1 Historie legislativy a současnost

V době vzniku samostatného státu České republiky vešla v platnost Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod⁹, které cizincům zaručují základní práva a svobody. V platnosti byly níže uvedené zákony¹⁰, které se týkaly cizinecké problematiky a které byly později přetransformovány migrační politikou podle legislativy Evropské unie.

- č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní republiky,
- č. 216/1991 Sb., o cestovních dokladech a cestování do zahraničí,
- č. 498/1990 Sb., o uprchlících, ve znění zákona č. 317/1993 Sb.

V současné době je hlavním a stěžejním zákonem, který upravuje pobytový režim, zákon o pobytu cizinců¹¹. Zákon rozlišuje různé druhy pobytů. Hlavní rozlišení spočívá v tom, zda se jedná o pobyt přechodný, nebo pobyt trvalý.

Právními předpisy v oblasti zaměstnávání cizinců, které rovněž užívá správní orgán Ministerstva vnitra v rámci rozhodování o udělení pobytu cizinci jsou: obchodní

⁹ ČESKO. Zákon č. 2 ze dne 16. prosince 1992, Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1993, částka 1. s. 17-24. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5989>.

¹⁰ ESIPA. Sbírka právních předpisů. Zákon č. 150/1996 Sb. [online] © 2010, ESIPA s.r.o. [cit. 2014-09-06]. Dostupné z: <http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=1996s150&DR=SB>

¹¹ ČESKO. Zákon č. 326 ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7406-7447. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3323>.

zákoník¹², zákon o obchodních společnostech a družstev¹³, zákoník práce¹⁴, zákon o zaměstnanosti¹⁵ a zákon o živnostenském oprávnění¹⁶.

Dalším důležitým zákonem je zákon o azylu¹⁷, který řeší podmínky vstupu a pobytu cizince, který chce v České republice žádat o mezinárodní ochranu, práva a povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany, azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany, řízení o udělení či odnětí mezinárodní ochrany, podmínky pro získání mezinárodní ochrany, působnost Ministerstva vnitra a dalších dotčených orgánů, státní integrační program a azylová zařízení. Podle tohoto zákona lze cizince rozdělit na:

- žadatele o mezinárodní ochranu - nutno prokázat individuální pronásledování; často se jedná o oběti mučení, krutého či ponižujícího zacházení; strastiplná cesta do ČR; děti – svědci,
- azylanty – musí být prokázáno pronásledování z rasových, národnostních, náboženských, politických důvodů či z důvodů příslušnosti k určité sociální skupině,
- osoby požívající doplňkovou ochranu – cizinci hrozí v jeho zemi vážná újma (válka, hladomor aj.). Pokud cizinec získá tuto dočasnou ochranu, pak se na něj hledí jako na cizince s uděleným trvalým pobytem, a to po celou dobu trvání dočasné ochrany. Může vykonávat zaměstnání, podnikat i studovat, je i účastníkem veřejného zdravotního pojištění.

Cizinec na území České republiky může pobývat buď přechodně nebo trvale, popř. získáním českého občanství¹⁸.

¹² ČESKO. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1991, částka 98. s. 2474-2568. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2510>. ISSN 1213-7235.

¹³ ČESKO. Zákon č. 90 ze dne 22. března 2012, o obchodních společnostech a družstev. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2012, částka 34. s. 1370-1488. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6145>. ISSN 1211-1244.

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 65 ze dne 30. června 1965, zákoník práce. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1965, částka 32. s. 357-406. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1361>.

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2004, částka 143. s. 8270-8332. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4447>

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 455 ze dne 15. listopadu 1991, o živnostenském podnikání. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1991, částka 87. s. 2122-2160. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2499>. ISSN: 1211-1244.

¹⁷ ČESKO. Zákon č. 325 ze dne 23. prosince 1999, o azylu. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7386-2160. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3323>. ISSN: 1211-1244.

¹⁸ VÍZNEROVÁ, H. et al. *Vývoj migrační politiky České republiky. Vaše šance jít do práce (průvodce pracovním trhmem)*, Praha: Evropská kontaktní skupina, 2011. s. 10. ISBN 978-80-904452-3-9.

1.3.2 Přejídný pobyt

Pod souhrnný název přejídný pobyt se řadí několik jeho typů. Přejídný pobyt může být bez víza, s krátkodobým vízem různých druhů, s dlouhodobým vízem různých účelů, na základě diplomatického víza, povolení k dlouhodobému pobytu či výjezdního příkazu.

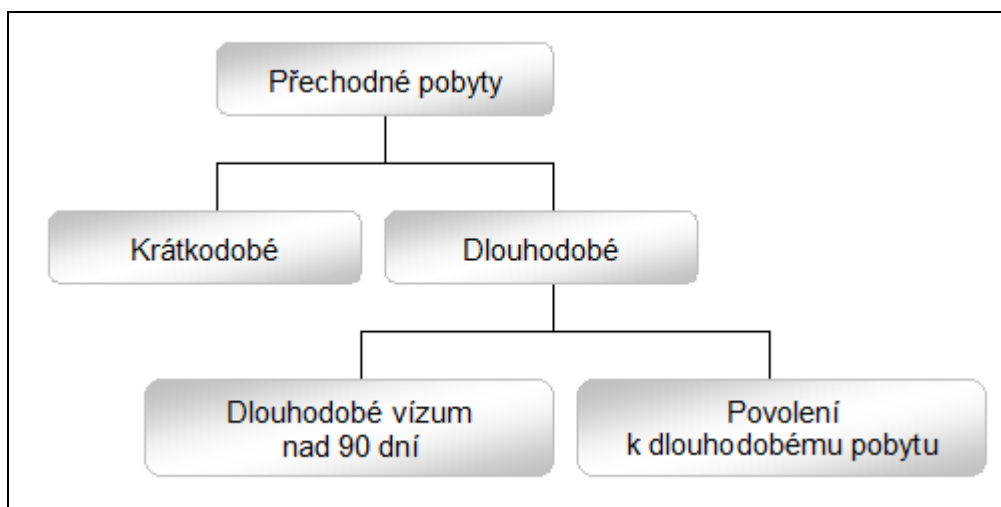
Přejídné pobyty se rozdělují na:

- 1) Krátkodobé, kdy např. cizinec na území České republiky přijede jako turista a žádost o krátkodobé vízum podává na zastupitelském úřadu ve své zemi.
- 2) Dlouhodobé, které se dále dělí na:
 - a) dlouhodobé vízum nad 90 dnů. Cizinec před příjezdem na území České republiky je povinen podat žádost o udělení dlouhodobého víza na zastupitelském úřadu ve své zemi. Platnost víza je až na šest měsíců.
 - b) povolení k dlouhodobému pobytu. V případě, že cizinec hodlá pobývat na území České republiky déle než šest měsíců z důvodu zaměstnání.

Podmínky pro získání přejídného pobytu, či pro jeho prodloužení, jsou poměrně přísné a zákon o pobytu cizinců je značně komplikovaný, proto není výjimkou, že se cizincům prodloužení někdy nezdaří, v nejhorším případě pak někteří z nich zůstanou na území České republiky bez oprávnění¹⁹. Cizinci s přejídným pobytem mají obecně nižší rozsah práv nežli cizinci s pobytem trvalým. Žádost o prodloužení všech typů pobytu, kromě turistického víza, se podává na příslušném pracovišti Ministerstva vnitra – odboru azylové a migrační politiky.

¹⁹ INKLUZIVNÍ ŠKOLA. *Informační portál zaměřený na začleňování žáků cizinců do českého vzdělávacího systému. Cizinci v režimu zákona o pobytu cizinců.* . [online] © 2014 META [cit. 2014-08-01] Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/cizinci-v-rezimu-zakona-o-pobytu-cizincu>

Obrázek 1: Členění přechodných pobytů

Zdroj: autorka práce, 2014 (vlastní tvorba) s použitím zákona o pobytu cizinců²⁰.

1.3.3 Trvalý pobyt

Získání trvalého pobytu je spojeno s nárůstem práv pro cizince. Obecně platí, že trvalý pobyt je možné získat po pěti letech nepřetržitého pobytu na území, přičemž do této doby se započítává pobyt na vízum nad 90 dnů a na povolení k dlouhodobému pobytu. Cizinci také mohou žádat o povolení k trvalému pobytu za jinými účely, které jsou podrobněji rozvedeny v zákoně o pobytu cizinců. Z doby pobytu za účelem studia se počítá jen polovina. Na udělení trvalého pobytu po pěti letech je při splnění stanovených podmínek právní nárok. Mezi jednu z podmínek patří i povinnost prokázat znalost českého jazyka²¹. Žádost se podává na příslušném pracovišti Ministerstva vnitra – odboru azylové a migrační politiky²².

²⁰ ČESKO. Zákon č. 326 ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7406-7447. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/View File.aspx? type=c&id=3323>.

²¹ INKLUZIVNÍ ŠKOLA. *Informační portál zaměřený na začleňování žáků cizinců do českého vzdělávacího systému. Cizinci v režimu zákona o pobytu cizinců*. [online] © 2014 META [cit. 2014-08-01] Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozci/cizinci-v-rezimu-zakona-o-pobytu-cizincu>

²² VÍZNEROVÁ, H. et al. *Vývoj migrační politiky České republiky. Vaše šance jít do práce (průvodce pracovním trhem)*, Praha: Evropská kontaktní skupina, 2011. s. 10. ISBN 978-80-904452-3-9.

1.4 Rozlišení cizinců dle kategorie vízové povinnosti

Cizincem se rozumí každá fyzická osoba, která není občanem České republiky, včetně občana Evropské unie²³.

1.4.1 Občan států třetích zemí

Občanem států třetích zemí se rozumí ten, kterému není přiznána státní příslušnost z některého členského státu Evropské unie, ani ze zemí Evropského hospodářského prostoru²⁴ ve smyslu čl. 17 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství²⁵.

Tabulka 1: Počty občanů států třetích zemí dle typu pobytu

Státní příslušnost	Přechodný pobyt	Trvalý pobyt	Početní stav
Ukrajina	36.591	68.648	105.239
Vietnam	13.531	43.875	57.406
Rusko	16.191	17.224	33.415
Spojené státy americké	4.051	3.083	7.134
Moldavsko	1.910	3.774	5.684
Čína	1.650	3.858	5.508
Mongolsko	938	4.351	5.289
Kazachstán	2.841	2.166	5.007
Bělorusko	1.451	3.191	4.642
Srbsko	638	1.932	2.570
Celkem	202.632	238.904	441.536

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky. Odbor azylové a migrační politiky²⁶.

²³ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *O nás. Azyl, migrace a integrace. Terminologický slovník.* [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-09-01] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

²⁴ Od 1.ledna 1994 vstoupila v platnost Smlouva o Evropském hospodářském prostoru. Cílem této smlouvy bylo vytvořit prostor, který by zahrnoval jak státy Společenství, tak i státy představující Evropské sdružení volného obchodu.

²⁵ EUROSOP. *Smlouva o založení Evropského společenství.* [PDF dokument] © 2005-14 Vláda České republiky [cit. 2014-09-01]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf

²⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Migrační a azylová politika České republiky. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013 - tabulková část.* [PDF

1.4.2 Občan států Evropské unie

Za občana Evropské unie²⁷ je považován občan Belgie, Bulharska, České republiky, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Chorvatska, Irska, Itálie, Lucemburska, Kypru, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Malty, Německa, Nizozemska, Portugalska, Polska, Rakouska, Rumunska, Řecka, Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, Slovenska, Slovinska, Španělska a Švédska. Podobně jako na občany Evropské unie se také pohlíží na občany států Evropského hospodářského prostoru (EHP), kterými jsou Island, Lichtenštejnsko a Norsko. Oficiální název pro EHP je European Economic Area (EEA)²⁸. Na Švýcarsko, které sice není členskou zemí EU a EHP, ale je součástí schengenského prostoru, je taktéž pohlíženo jako na zemi EU.

Tabulka 2: Počty cizinců států EU/ EHP a Švýcarska dle typu pobytu

Státní příslušnost	Přechodný pobyt	Trvalý pobyt	Početní stav
Slovensko	54.669	36.279	90.948
Polsko	8.812	10.640	19.452
Německo	13.998	4.509	18.507
Bulharsko	5.455	3.677	9.132
Rumunsko	4.167	2.610	6.777
Spojené království	3.879	1.497	5.376
Itálie	2.173	1.330	3.503
Rakousko	2.238	1.162	3.400
Francie	2.154	871	3.025
Nizozemsko	2.152	720	2.872
Celkem	105.920	68.468	174.388

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky. Odbor azylové a migrační politiky²⁹.

dokument] 11.09.2014 [cit. 2014-11-15] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-2013-pdf.aspx>

²⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Služby pro veřejnost. Občané třetích zemí*. [online] 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-09-01] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kdo-je-obcan-treti-zeme.aspx>

²⁸ EFTA. *EEA Agreement* [online] © 2014 EFTA [cit. 2014-11-25] Dostupné z: <http://www.efta.int>

²⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Migrační a azylová politika České republiky. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013 - tabulková část*. [PDF dokument] 11.09.2014 [cit. 2014-11-15] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-2013-pdf.aspx>

1.5 Současný početní stav cizinců v České republice

Ze zprávy vydané v roce 2013 Ministerstvem vnitra České republiky o situaci migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2012 vyplývá, že v tomto roce bylo při příjezdu na území České republiky a odjezdu z našeho území odbaveno přes 4.4 miliónů osob³⁰. Ve větším počtu se však jednalo o občany Evropské unie, následovali je občané třetích zemí, kteří jsou povinni být držitelé platného víza opravňující je ke vstupu na území České republiky a v poslední řadě se jednalo o cizince ze třetích zemí, kteří však dle nařízení (ES) č. 539/ 2001 ve znění nařízení (ES) č. 3414/ 2001 a nařízení (ES) č. 453/ 2003, jsou od vízové povinnosti v členských státech Evropské unie osvobozeni³¹.

Podle Českého statistického úřadu pobývalo na území České republiky ke dni 31.12.2013 celkem 441.536 cizinců³², z toho 267.148 občanů států třetích zemí a 174.388 občanů států Evropské unie a států EHP a Švýcarska.

Tabulka 3: Počty cizinců dle kategorie vízové povinnosti a pobytu

Kategorie vízové povinnosti	Přechodný pobyt	Trvalý pobyt	Početní stav
Občané států třetích zemí	96.712	170.436	267.148
Občané států Evropské Unie + Island, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko a Švýcarsko	105.920	68.468	174.388
Celkem	202.632	238.904	441.536

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky. Odbor azylové a migrační politiky³³

³⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČR. O NÁS. *Migrační a azylová politika České republiky. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013*. [online] 03.11.2014 [cit. 2014-09-12] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

³¹ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. *Vstup a pobyt. Seznam států jejichž občané nepodléhají vízové povinnosti*. [online] 03.11.2014 [cit. 2014-11-03] Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/seznam_statu_jejichz_obcane_nepodlehaji/index.html

³² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. STATISTIKY. *Počet cizinců*. [online] © 2014 [cit. 2014-11-13] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu

³³ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Migrační a azylová politika České republiky. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013 - tabulková část*. s.9. [PDF dokument] 11.09.2014 [cit. 2014-11-15] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-2013-pdf.aspx>

1.6 Práva a povinnosti cizinců

Každému cizinci, který pobývá na území České republiky, jsou zaručena základní práva a svobody bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti národnostní nebo etnické menšině³⁴ a má rovněž stejné postavení jako občan České republiky v oblasti práva trestního, přestupkového, občanského, rodinného nebo obchodního. Dále je mu přiznáno právo sdružovat se a právo petiční a shromažďovací. V rámci majetkového práva může nabývat nemovitosti v případě, že disponuje statutem trvalého pobytu nebo vízem za účelem zaměstnání. Cizinec podle ust. § 5 odst. 2 zákona o živnostenském podnikání³⁵ může na území České republiky vykonávat živnost, a to za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako občan České republiky.

Cizinci jsou odepřena určitá práva, kterými disponuje občan České republiky. Jedná se zejména o práva politická, kdy nemůže vykonávat politické funkce a dále nemůže zastávat určitá povolání, jako je například policista, voják, úředník ve státní správě apod.³⁶ Cizinci je odepřeno svobodné vystupování a pobývání, neboť na každého cizince v rámci jeho pobytového režimu se vztahuje zákon o pobytu cizinců³⁷.

Dle zákona o pobytu cizinců je cizinec například povinen:

- podrobit se v případech, kdy to odůvodňuje jeho zdravotní stav, lékařskému vyšetření a dalším opatřením k omezení vzniku a šíření přenosných onemocnění,
- pobývat na území pouze s platným cestovním dokladem a vízem,
- předložit při pobytové kontrole doklad o cestovním zdravotním pojištění na požádání policie nebo ministerstva, je-li držitelem oprávnění k pobytu vydaného za účelem podnikání,
- prokázat provozování živnosti nebo výkon jiné podnikatelské činnosti,

³⁴ dle čl. 3 zákona č. 2/1993, Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

³⁵ ČESKO. Zákon č. 455 ze dne 15. listopadu 1991, o živnostenském podnikání. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1991, částka 87. s. 2122-2160. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2499>. ISSN: 1211-1244.

³⁶ BUDILOVÁ, L., et al. *Policista v multikulturním prostředí. Informační manuál policie*. Praha: 2005. s. 9. ISBN 80-903510-1-8

³⁷ ČESKO. Zákon č. 326 ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7406-7447. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3323>

2 LEGÁLNÍ ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ

Cizinec, který migruje do České republiky a rozhodne se, že bude na území vyvíjet ekonomickou aktivitu, musí nejprve splnit řadu zákonných požadavků tak, aby došlo k naplnění institutu legálního zaměstnávání.

Na úvod této problematiky je nutné zmínit, že cizinec, který prochází rozsáhlou procedurou vyřizování potřebných formalit udělení potřebného oprávnění k pobytu a zaměstnávání získává nejen základní podvědomí českého práva, ale také informace o majoritní společnosti. Již od počátku dochází v daném čase a místě k jeho přizpůsobení se a možné asimilaci. Asimilací v tomto případě rozumíme přizpůsobení se jedince nebo skupiny obyvatel, která vede ke ztrátě původní etnické identity splynutím s majoritní společností, a to cestou ze strany cizince dobrovolně bez nátlaku nebo organizovanou formou mocenským aparátem³⁸. Cizinec může provádět ekonomickou aktivitu dle zákona o zaměstnanosti buď na základě zaměstnání nebo podnikání.

Zákon o zaměstnanosti³⁹ definuje, že podle § 85 je cizincem z hlediska zákona o zaměstnanosti, fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, občanem Evropské unie/ EHP a Švýcarska, ani jeho rodinným příslušníkem. Cizincem je i osoba bez státní příslušnosti.

2.1 Zaměstnání cizinců

Cizinec může být zaměstnán v zaměstnaneckém poměru, z čehož vyplývá, že pracuje pro svého zaměstnavatele, pokud se jedná o závislou činnost. O práci nerozhoduje samostatně, ale o tom, kdy má nastoupit do zaměstnání a na jakém úkolu bude pracovat, rozhoduje zaměstnavatel⁴⁰. Existence pracovně-právního vztahu mezi zaměstnavatelem a cizincem, které se řídí zákoníkem práce⁴¹, obdobně jako je to

³⁸ ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál, 1998. s. 197. ISBN: 80-7178-258-8.

³⁹ ČESKO. Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2004, částka 143. s. 8270-8332. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4447>

⁴⁰ VÍZNEROVÁ, H. et al. *Vývoj migrační politiky České republiky. Vaše šance jít do práce (průvodce pracovním trhem)*, Praha: Evropská kontaktní skupina, 2011. s. 12. ISBN 978-80-904452-3-9.

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 65 ze dne 30. června 1965, zákoník práce. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1965, částka 32. s. 357-406. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1361>.

u občanů České republiky. Pracovní poměr vzniká na základě pracovní smlouvy s jeho přímým zaměstnavatelem nebo dohodou o zprostředkování práce přes agenturního zaměstnavatele. Zákon o pobytu cizinců upřesňuje, že cizinec v roli zaměstnance může vykonávat na území České republiky zaměstnání pouze za předpokladu, že mu bylo vydáno od místně příslušné pobočky Úřadu práce povolení k zaměstnání. Následně může získat vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání, které vydává příslušné pracoviště Ministerstva vnitra – odbor azylové a migrační politiky.

Existují výjimky vyjmenované v ust. § 98 zákona o zaměstnanosti, kdy se povolení k zaměstnání nevyžaduje. Občané členského státu Evropské unie/ EHP a Švýcarska nemusí předkládat při ohlášení živnosti živnostenskému úřadu doklad o povolení k pobytu na území České republiky podle § 5 odst. 5 živnostenského zákona⁴². Žadatelé bez rozdílu kategorizace pobytu mohou o uplatnění na trhu práce hledat své zaměstnání přes databázi volných⁴³ míst zřízenou Integrovaným portálem Ministerstva práce a sociálních věcí.

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2004, částka 143. s. 8270-8332. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=444>.

⁴² Zahraniční fyzická osoba, která hodlá na území České republiky provozovat živnost a která má podle zákona o pobytu cizinců povinnost mít pro pobyt na území České republiky povolení, musí k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doložit doklad prokazující udělení víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu. Povinnost doložit doklad podle věty první se nevztahuje na zahraniční fyzickou osobu, která hodlá na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého podniku. In. *Sbírka zákonů. Česko*. Zákon č. 455 ze dne 15. listopadu 1991, o živnostenském podnikání. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1991, částka 87. s. 2122-2160. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2499>. ISSN: 1211-1244 s návazností na § 21 odst. 3 obchodního zákoníku, kdy podnikáním zahraniční osoby na území České republiky se rozumí pro účely tohoto zákona podnikání této osoby, má-li podnik nebo jeho organizační složku umístěnou na území České republiky. In. *Sbírka zákonů. Česko*. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1991, částka 98. s. 2474-2568. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2510>. ISSN 1213-7235.

⁴³ INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Práce pro cizince*. [online] 03.04.2014 [cit. 2014-09-22] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/prociz

2.1.1 Zaměstnanecká karta

S platností novely zákonů o zaměstnanosti⁴⁴ a o pobytu cizinců⁴⁵, od 24. června 2014 je cizincům za účelem zaměstnání vydávána tzv. zaměstnanecká karta⁴⁶, která nahradila tzv. zelenou kartu⁴⁷. Jedná se o nový druh povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky delšího než 3 měsíce. Zaměstnanecká karta má podobu plastové karty s biometrickými prvky a je nejčastěji vydávána na dobu trvání pracovního vztahu, nejdéle však na 2 roky, s možností opakovaného prodloužení platnosti. Pro vydání zaměstnanecké karty je nezbytná pracovní smlouva, dohoda o pracovní činnosti nebo smlouva o smlouvě budoucí⁴⁸, v níž se strany zavazují v ujednané lhůtě uzavřít pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti obsahující ustanovení, ze kterého vyplývá, že bez ohledu na rozsah práce měsíční mzda, plat nebo odměna cizince nebude nižší než základní sazba měsíční minimální mzdy a týdenní pracovní doba bude činit nejméně 15 hodin. Cizinec pro získání zaměstnanecké karty bude muset mimo jiné prokázat, že je odborně způsobilý k výkonu konkrétní profese, tj. že má odpovídající vzdělání a nejpozději do tří pracovních dnů po příjezdu na území České republiky je povinen poskytnout biometrické údaje, které poté do karty zanese Ministerstvo vnitra. Poté žadatel získá potvrzení o splnění podmínek pro vydání zaměstnanecké karty a od tohoto dne může na území České republiky vykovávat zaměstnání.

Dle vyjádření ředitelky odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra Lucie Novákové, je pro cizince jednodušší získání povolení k práci na území České republiky⁴⁹, kdy občané států třetích zemí již nemusejí muset žádat o povolení k zaměstnání a povolení k pobytu na dvou místech, a to na Úřadu práce a na pracovištích Ministerstva vnitra.

⁴⁴ ČESKO. Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2004, částka 143. s. 8270-8332. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4447>

⁴⁵ ČESKO. Zákon č. 326 ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7406-7447. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3323>.

⁴⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Občané třetích zemí. Zaměstnanecká karta*. [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-10-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx>

⁴⁷ Zelená karta za účelem zaměstnávání byla vydávána od 1. ledna 2009 do 24. června 2014.

⁴⁸ INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Zaměstnanost. Zaměstnanecké karty. Pro cizince*. [online] 03.09.2014 [cit. 2014-09-03] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zamka/ciz

⁴⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zpravodajství. Získat povolení k práci v ČR bude pro cizince jednodušší*. [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-09-20] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ziskat-povoleni-k-praci-v-cr-bude-pro-cizince-jednodussi.aspx>

Cizinec, který má zaměstnaneckou kartu, je oprávněn:

- pobývat na území ČR,
- pracovat na pracovní pozici, na kterou byla zaměstnanecká karta vydána,
- pracovat na pracovní pozici, ke které byl udělen souhlas odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (v rámci změny zaměstnavatele, změny pracovní pozice, zaměstnání u dalšího zaměstnavatele nebo na další pracovní pozici).

2.1.2 Modrá karta

V rámci novelizace zákona o pobytu cizinců od 1. ledna 2011⁵⁰ je modrá karta vydávána na příslušném pracovišti Ministerstva vnitra – odboru azylové a migrační politiky za účelem spojení povolení k pobytu a povolení k zaměstnání těm cizincům, kteří mají buď vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělání a zároveň kteří mají pracovní smlouvu nejméně na dobu jednoho roku zákonem stanovenou týdenní pracovní dobu a sjednanou hrubou měsíční nebo roční mzdu, jejíž výše odpovídá alespoň 1.5 násobku průměrné hrubé roční mzdy v České republice. Platnost modré karty je na dobu výkonu zaměstnání stanovenou v pracovní smlouvě plus 3 měsíce, nejdéle však na 2 roky⁵¹. Modrá karta je určena pouze pro cizince ze zemí, které nejsou zeměmi Evropské unie/ EHP a Švýcarska a jejich rodinných příslušníků a na které se nevztahují výjimky uvedené již ve výše citovaném ustanovení § 98 zákona o zaměstnanosti.

Dle citovaného zdroje je cizinec s modrou kartou oprávněn pobývat na území České republiky a zároveň pracovat na pracovním místě, na které byla modrá karta vydána, ale lze toto místo za definovaných podmínek změnit.

Za rok 2013 bylo vydáno celkem 167 modrých karet⁵².

⁵⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpravodajství. Poslanci schválili zákon o pobytu cizinců a krizový zákon.* [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/poslanci-schvalili-zakon-o-pobytu-cizincu-a-krizovy-zakon.aspx>

⁵¹ INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Zaměstnanost. Modré karty pro cizince v České republice.* [online] 08.07.2014 [cit. 2014-10-08] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka/ciz

⁵² MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Migrační a azylová politika České republiky. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013 - tabulková část.* [PDF dokument] 11.09.2014 [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-2013-pdf>

2.1.3 Agenturní zaměstnávání

Agenturní zaměstnávání z hlediska ekonomické aktivity je pronájem pracovní síly⁵³. Šubrt ve své publikaci uvádí, že agenturní zaměstnávání bylo v České republice plně legalizováno od 1. října 2004 novým zákonem o zaměstnanosti a doprovodnou novelou tehdejšího zákoníku práce, která byla provedena zákonem č. 436/ 2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zaměstnanosti⁵⁴. Na základě ust. § 66 zákona o zaměstnanosti⁵⁵, agentury mohou dočasně přidělovat k zaměstnání pouze občany České republiky, jiných států Evropské unie/EHP a Švýcarska, dále jejich rodinné příslušníky a také občany třetích zemí, kteří již mají volný přístup na trh práce České republiky. Opět jsou stanoveny výjimky (ust. § 98 zákona o zaměstnanosti), kdy občan třetích zemí nepotřebuje pracovní povolení.

Agenturní zaměstnávání se svým postavením řadí na pozitivní formu zaměstnávání fyzických osob, neboť se jedná o legální závislou práci, která je pro svou flexibilitu vyhledávána zaměstnavateli. Zejména pro zajištění činností, u nichž je potřebné pružně měnit počet zaměstnanců s ohledem na výkyvy v zakázkové náplni. Je proto využíváno zejména pro dělnické profese. Je však výhodné i pro zaměstnance, kteří potřebují rychle nalézt jakoukoliv práci, nebo práci sezónní (například u studentů). Agenturní zaměstnávání má pomáhat omezovat sféru šedé ekonomiky, neboť umožňuje uživatelům využít dočasně přidělené zaměstnance, jejichž vyhledání, přijetí, respektive propuštění je relativně jednoduché, na rozdíl od dosud značně rigidní právní úpravy pracovního poměru⁵⁶. K 31. březnu 2013 je evidováno 1.484 agentur práce⁵⁷.

⁵³ ŠUBRT, B. Právní analýza institutu agenturního zaměstnávání v ČR. In: *INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV*. [online] 16.01.2018 [cit. 2014-10-12]. s.1. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka/ciz

⁵⁴ ČESKO. Zákon č. 436 ze dne 24. června 2004, zákon kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zaměstnanosti. In. Sběrka zákonů. Česká republika. 2004, částka 143. s. 83177-8332. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4447>.

⁵⁵ Zprostředkováním zaměstnání agenturou práce podle § 14 odst. 1 písm. b) se rozumí uzavření pracovního poměru nebo dohody o pracovní činnosti mezi fyzickou osobou a agenturou práce za účelem výkonu práce u uživatele. Agentura práce může svého zaměstnance dočasně přidělit k výkonu práce pro uživatele jen na základě písemné dohody o dočasném přidělení zaměstnance uzavřené s uživatelem podle ust. § 38a odst. 2 zákoníku práce. Agentura práce nemůže dočasně přidělit k výkonu práce u uživatele zaměstnance, kterému byla vydána zaměstnanecká karta, modrá karta, nebo kterému bylo vydáno povolení k zaměstnání, anebo je osobou se zdravotním postižením.

⁵⁶ ŠUBRT, B. Právní analýza institutu agenturního zaměstnávání v ČR. In: *INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV*. [online] 16.01.2018 [cit. 2014-10-12]. s.4. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka/ciz

⁵⁷ ODBOROVÝ SVAZ STÁTNÍCH ORGANŮ A ORGANIZACÍ. *Analýza zaměstnanosti a situace na trhu práce v roce 2012 a záměry ČMKOS v oblasti zaměstnanosti pro rok 2013*. [PDF document] © 2002 STATORG [cit: 2014-27-11]. Dostupné z: <http://statorg.cmkos.cz/dokumenty/%C4%8CMKOS%20-%20Anal%C3%BDza%20zam%C4%9Bstnanosti%20a%20situace%20na%20trhu%20pr%C3%A1ce%20v%20roce%202012.pdf>

2.1.4 Povinnosti zaměstnavatelů

Pro zaměstnavatele, který se rozhodne zaměstnat cizince, podle ustanovení § 87 zákona o zaměstnanosti, vyplývají povinnosti, např. písemně informovat příslušnou krajskou pobočku Úřadu práce, zdravotní pojišťovnu v rámci zdravotního pojištění, okresní správu sociálního zabezpečení pro sociální pojištění a finančním úřad pro odvod daní. Každý měsíc je zaměstnavatel povinen ze mzdy zaměstnaného cizince hradit zdravotní pojištění, sociální pojištění a daň z příjmů. Zaměstnavatelem může být i cizinec.

2.2 Podnikání cizinců

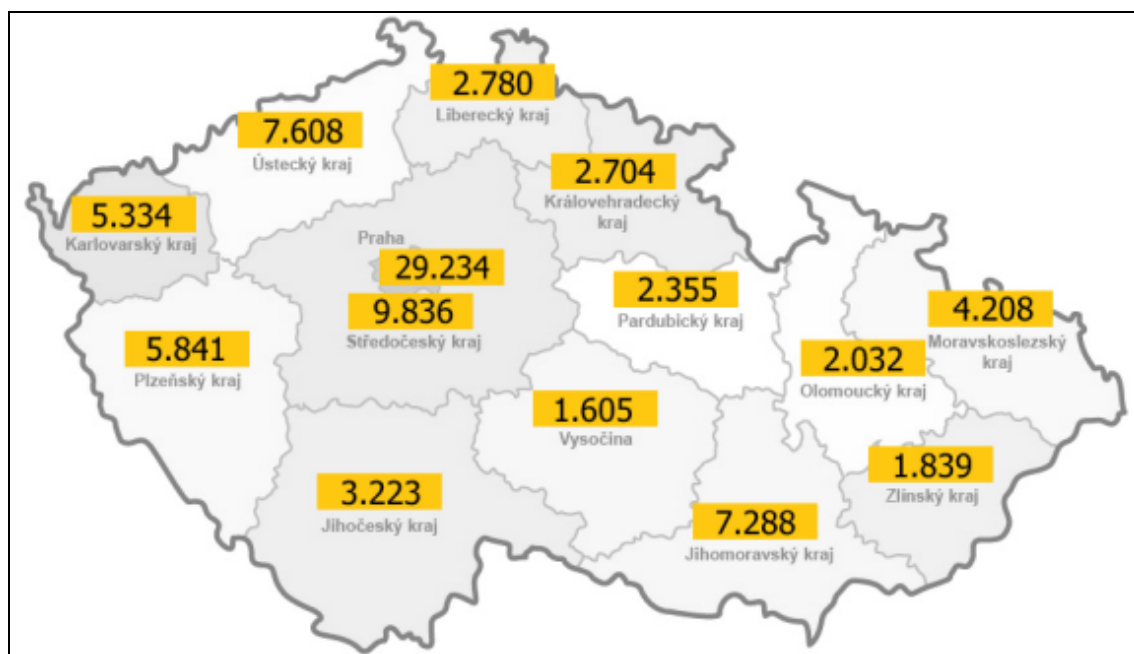
V případě, že se cizinec rozhodne vykonávat činnost za účelem podnikání, jakožto osoba samostatně výdělečně činná, disponuje na rozdíl od klasického zaměstnání určitými výhodami. Je to například absence pracovní smlouvy mezi jeho osobou a zaměstnavatelem a z tohoto v určitém smyslu vyplývající nezávislost, samostatnost a rozhodování. Ovšem ze strany podnikajícího cizince nastávají důležité povinnosti vůči státním úřadům, jako je přihlášení a provedení plateb sociálního pojištění, zdravotní pojištění a daní. V případě, že cizinec nemá udělen statut trvalého pobytu, musí mít povolení k pobytu za účelem podnikání. Mezi nejčastějším typem podnikání je živnostenské podnikání, tj. kdy se cizinec rozhodne podnikat jako živnostník. Z tohoto postavení je povinen ohlásit živnost místně příslušnému živnostenskému úřadu. Mezi další jeho povinnosti patří registrace na okresní správě sociálního zabezpečení, finančním úřadě a zdravotní pojišťovně. V případě, že podnikající cizinec nemá trvalý pobyt, je povinen platit tzv. komerční cestovní zdravotní pojištění⁵⁸.

Cizinec má možnost podnikat buď jako fyzická osoba samostatně výdělečně činná jako živnostník (OSVČ) nebo jako právnická osoba v postavení jednatelů obchodních společností (s.r.o.) nebo družstva. Podle živnostenského zákona rozlišují čtyři druhy živností, a to volnou, vázanou, řemeslnou a koncesovanou.

⁵⁸ Cizinci bez trvalého pobytu na území České republiky, kteří nejsou v České republice zaměstnáni, nemohou být účastníky veřejného zdravotního pojištění, a ve většině případů musejí uzavřít cestovní zdravotní pojištění, které je nezávislé na veřejném zdravotním pojištění a je založeno na smluvním vztahu pojištěné osoby a komerční pojišťovny. Toto pojištění není prováděno zdravotními pojišťovnami, ale pojišťovnami podle zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví. In: *MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Cestovní zdravotní pojištění* [online] © 2010 MZČR [cit: 2014-09-20]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Cizinci/obsah/cestovni-zdravotni-pojisteni_2633_22.html

Cizinec – žadatel je povinen na místně příslušném živnostenském úřadu ohlásit volnou, vázanou nebo řemeslnou ohlašovací živnost a splnit následující podmínky: dosažení věku minimálně 18 let, bezúhonnost a způsobilost k právním výkonům. U vázaných a řemeslných živností je však zapotřebí dokládat požadované vzdělání, tj. kvalifikaci a popř. praxi. Cizinec může využít služby Czech POINT⁵⁹, která je nejpohodlnějším způsobem, jak z jediného místa komunikovat s úřady a institucemi. Založením živnostenského oprávnění se automaticky provádí registrace na finančním úřadu pro přihlášení k daním a přidělení daňového identifikačního čísla a zároveň na České správě sociálního zabezpečení. Ke dni 31. prosince 2013 je na území České republiky evidováno celkem 85.887 cizinců s platným živnostenským oprávněním⁶⁰.

Obrázek 2: Počty podnikajících cizinců na území České za rok 2013

Zdroj: autorka práce, 2014 (vlastní tvorba) za použití dostupných dat Ministerstva průmyslu a obchodu. Počet podnikatelů ke dni 31. 12. 2013⁶¹.

⁵⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Czech POINT a základní registry* [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-10-26] Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/web/>

⁶⁰ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Statistické údaje*. [online] © 2014 Ministerstvo průmyslu a obchodu [cit. 2014-10-18] Dostupné z: <http://www.rzp.cz/statistiky.html>

⁶¹ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Počet podnikatelů ke dni 31.12.2013. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Migrační a azylová politika České republiky. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013 - tabulková část*, s. 17. [PDF dokument] 11.09.2014 [cit. 2014-11-15] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-2013-pdf.aspx>

3 NELEGÁLNÍ ZAMĚŠTNÁVÁNÍ CIZINCŮ

Uvedená kapitola je zaměřena na nelegální zaměstnávání cizinců na území České republiky s cílem popsat legislativní rámec, rozbor, příčiny a důsledky.

3.1 Pojem nelegálního zaměstnávání a jeho formy

Pojem nelegální zaměstnávání cizinců je právnickým termínem a není v zákoně přímo definován. Avšak pro bližší vysvětlení lze užít formulaci podle ust. § 5 písm. e) zákona o zaměstnanosti⁶², kdy nelegální práci se rozumí:

- Výkon závislé práce⁶³ fyzickou osobou mimo pracovně-právní vztah⁶⁴. Tato formulace zahrnuje bezesmluvní výkon závislé práce a dále také zastřený výkon závislé práce, neboli hovorově švarcsystém.
- Výkon práce v rozporu se zaměstnaneckou kartou vydanou podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky, nebo v rozporu s modrou kartou; to neplatí v případě převedení na jinou práci podle § 42 odst. 1 písm. c) zákoníku práce⁶⁵.
- Výkon práce pro právnickou nebo fyzickou osobu bez platného povolení k pobytu na území České republiky, je-li vyžadováno dle zákona o pobytu cizinců na území České republiky.

Pokud cizinec na území České republiky vykonává pracovní činnost bez příslušného pracovního povolení, dochází tímto k porušování platných zákonů. Z ust. § 100 zákona o zaměstnanosti vyplývá⁶⁶, že pracovní povolení k zaměstnání je přímo

⁶² ČESKO. Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2004, částka 143. s. 8270-8332. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4447>

⁶³ Dle ust. § 2 zákoníku práce, závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně. Závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě.

⁶⁴ Dle ust. § 3 zákoníku práce, závislá práce může být vykonávána výlučně v základním pracovně-právním vztahu, není-li upravena zvláštními právními předpisy, např. zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Základními pracovně-právními vztahy podle tohoto zákona jsou pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr.

⁶⁵ ČESKO. Zákon č. 65 ze dne 30. června 1965, zákoník práce. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1965, částka 32. s. 357-406. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1361>

⁶⁶ Platnost povolení k zaměstnání zaniká uplynutím doby, na kterou bylo vydáno; nebo skončením zaměstnání před uplynutím doby, na kterou bylo vydáno; nebo uplynutím doby, na kterou byl cizinci

závislé na vydání povolení k pobytu. Nelegálním zaměstnáváním cizinců se tedy rozumí jejich zaměstnávání bez platného povolení k zaměstnání a k opravňujícímu pobytu na území České republiky.

3.1.1 Bezesmluvní výkon závislé práce

Jedná se o výkon závislé práce mimo pracovně právní vztah fyzickou osobou - cizincem a jeho zaměstnavatelem. Tato činnost je vykonávána pouze v rámci jakési ústní dohody, kdy obě strany jednají bezesmluvně, a proto nelze hovořit o právním vztahu. V praxi je tento druh nelegální práce využíván zejména při výkonu těch pracovních činností, které jsou pouze nárazové a občasné. Pro příklad lze uvést výkon nelegální práce ve stavebnictví, zemědělství, pohostinství, hotelnictví, textilním průmyslu, či prodejem zboží ve stáncích a pomoc v cizích domácnostech⁶⁷.

3.1.2 Zastřený pracovní poměr (švarcsystém)

Zastřený pracovní poměr je jedním z dalšího typu nelegálního zaměstnávání, avšak pro širokou veřejnost je spíše známý pod pojmem švarcsystém. Švarcsystém, nazvaný po svém „objeviteli“ - podnikateli Miroslavu Švarcovi, který jej v 90. letech minulého století začal jako první systémově používat, je z pohledu pracovního práva nelegální zaměstnávání formou zastření faktického pracovně-právního vztahu jinou smlouvou⁶⁸. Tento podnikatel chtěl při svém podnikání ušetřit na povinných odvodech na sociální a zdravotní pojištění zaměstnanců a snížit tak své náklady. Proto propustil všechny své zaměstnance a přiměl je k tomu, aby si založili živnost a tyto „živnostníky“ pak zaměstnal⁶⁹. Dle vyjádření mluvčí Ministerstva financí, Simony Hornochové, se jedná o využívání rozdílů ve zdanění závislé činnosti mezi zaměstnanci a živnostníky. Zaměstnanci jsou více daňově zatíženi, takže pokud uzavřou smlouvu jako živnostníci, mají vyšší příjem. Výrazné plusy jsou ale především

povolen pobyť; nebo neudělením, nevydáním, zrušením nebo zánikem oprávnění k pobytu za účelem zaměstnání z jiného důvodu.

⁶⁷ FASSMAN, M., *Stínová ekonomika a práce načerno*. Praha: Soudy, 2007. s. 358. ISBN: 978-80-8684-621-7

⁶⁸ INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Stanovisko k nové definici nelegální práce* [online] 28.03.2014 [cit. 2014-10-27] Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/vyklady/svarcsystem

⁶⁹ KAPOUN, R. Aktuální průvodce problematikou nelegálního zaměstnávání pro podnikatele. Olomouc: Anag, 2012. s. 16. ISBN: 978-80-7263-755-3.

na straně zaměstnavatele, který nemusí do systému platit odvody za zaměstnance⁷⁰. Zákonodárci od 1. ledna 2012 zpřísnili sankce, které se týkají této formy nelegální práce. Postihy se netýkají pouze zaměstnavatelů, kteří výhod švarcsystému využívají, ale i osoby samostatně výdělečně činné, které mohou být usvědčeny jako spolupachatelé. Sankcemi za protiprávní jednání, které jsou definovány v ust. § 139 a § 140 zákona o zaměstnanosti, se bude podrobně zabývat následující příslušná kapitola.

3.2 Rozbor nelegálního zaměstnávání

Nelegální pracovní činností cizinců vzniká neoprávněná ekonomická aktivita, která se rozlišuje na tzv. nelegální a kvazi-legální⁷¹.

Nelegální ekonomickou aktivitou se rozumí skutečnost, kdy cizinec nevlastní zákonem požadované povolení k pobytu na území České republiky a zároveň povolení k zaměstnání nebo podnikání. Pro názorný příklad lze uvést situaci:

Michail V. S., občan Moldavské republiky pozbyl platnosti víza k dlouhodobému pobytu, svůj pobyt nezlegalizoval a nadále pobýval na území České republiky nelegálně, tj. v rozporu se zákonem o pobytu cizinců. Pracovní činnost vykonával jako stavební dělník v rozporu se zákonem o zaměstnanosti. Jeho protiprávní jednání bylo odhaleno při provedené součinnostní kontrole policistů odboru cizinecké policie s pracovníky Úřadu práce.

O nelegální ekonomické aktivitě lze hovořit tehdy, kdy cizinec sice pobývá na území na základě platného přechodného krátkodobého pobytu na dobu 90 dní v podobě turistického víza, avšak vykonává pracovní činnost v rozporu takto uděleným pobytovým statutem. Jako názorný příklad je uvedena situace:

Sergey P., občan Ukrajiny, přicestuje na území České republiky na základě předem uděleného turistického víza přes Zastupitelský úřad České republiky ve Lvově. Platnost víza obdržel na dobu 90 dní. Místo toho, aby objevoval památky naší vlasti, pracoval

⁷⁰ BUSINESSINFO. Švarcsystém: Nelegální práce pro armádu „podnikatelů“ [online] 04.08.2014 [cit. 2014-10-24] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/svarcsystem-nelegalni-prace-pro-armadu-podnikatelu-54429.html>

⁷¹ DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum, 2008. s. 23. ISBN: 978-80-246-1552-3.

jako pomocná síla v restauraci. Jeho nelegální činnost byla zjištěna v rámci provedené součinnostní kontroly policistů odboru cizinecké policie s pracovníky Úřadu práce.

Kvazi-legální ekonomická aktivita zahrnuje stav, kdy cizinec má současně udělené povolení k pobytu na území České republiky za účelem zaměstnání nebo podnikání, avšak svou činností porušuje např. živnostenský zákon tím, že pracuje v jiném regionu, odvětví nebo profesi, popř. u jiného zaměstnavatele, než má povoleno. Pro názorný příklad lze uvést situaci:

Nguyen V. T, občan Vietnamu, disponuje uděleným dlouhodobým pobytem za účelem podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná se získaným živnostenským oprávněním za účelem nákupu a prodeje zboží. V rámci opakovaných kontrol byla zjištěna skutečnost, že cizinec pracoval jako kuchař v asijském restauračním zařízení.

Tabulka 4: Nelegálně zaměstnaní cizinci států třetích zemí za rok 2013

Stát	Počet
Ukrajina	724
Vietnam	457
Moldávie	29
Makedonie	12
Čína	11
Uzbekistán	9
Rusko	8
Chorvatsko	7
Turecko	7
Ostatní státy	6 a méně

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí. Souhrnná informace za rok 2013 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců⁷².

⁷² MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Souhrnná informace za rok 2013 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců* Ministerstvo práce a sociálních věcí z roku 2013 [PDF dokument] 2014 [cit. 2014-11-01] s.17. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/16702/nelegalni_zam_ciz_2012.pdf

S nelegální ekonomickou aktivitou cizinců je úzce spjata souvislost v rámci legálnosti vstupu na území České republiky a oprávnění k pobytu s výkonem pracovní činnosti podle následujícího rozboru:

- typ č. 1: čistá nelegalita: nelegální vstup - nelegální pobyt - nelegální výkon pracovní činnosti (mezi takové jsou zařazeni i tranzitní cizinci, kteří přes území České republiky provádějí pašování zboží a omamných a psychotropních látek, nebo provozují převaděčství apod.),
- typ č. 2: zaměstnání bez pracovního povolení, pokračování v zaměstnání po ukončení platnosti pracovního povolení nebo jeho odnětí, změna zaměstnavatele bez oprávnění, neohlášení pracovní činnosti bez placení daní a sociálních příspěvků: legální vstup - legální pobyt – nelegální výkon pracovní činnosti,
- typ č. 3: pokračování v pobytu po ukončení platnosti víza, neprodloužení či odnětí povolení k pobytu a zaměstnání: legální vstup - nelegální pobyt - nelegální výkon pracovní činnosti,
- typ č. 4: legalizace pobytu a zaměstnání v rámci sňatku s občanem České republiky nebo Evropské unie, popř. ex post legalizace pobytu v rámci azylového řízení: nelegální vstup - legální pobyt - legální výkon pracovní činnosti,
- typ č. 5: cizinci narození na území České republiky bez možnosti oprávněného výkonu pracovní činnosti: legální pobyt - nelegální výkon pracovní činnosti.

3.3 Příčiny a důsledky nelegálního zaměstnávání cizinců

Prvotní příčinu nelegálního zaměstnávání cizinců lze spatřovat z hlediska porevolučního vývoje v nově vzniklém samostatném státu České republiky, kdy začalo docházet ke značnému nárůstu migrantů. Cizinci, kteří se již na území etablovali, začali zaměstnávat další své krajany. Jednalo se o cizince ze zemí bývalého Sovětského svazu, popř. Vietnamce, kteří do pohraničí reemigrovali z Německa. Mezi krajany, kteří přicházeli na území s minimálním právním podvědomím a osobními zkušenostmi, docházelo k předávajícím neúplným nebo zcela nepravdivým informacím o pracovních možnostech a legalizaci jejich pobytu, kdy u těchto cizinců je mentalita smýšlení koncipována pro vyřizování potřebných formalit přes různé organizované zprostředkovatelské agentury. Tito zprostředkovatelé, na bázi klientského systému, inkasují od svých žadatelů neadekvátní finanční částky, avšak nezdědka dochází k tomu, že zprostředkovatel formality nevyřídí a cizinec se takto ocitá v propasti, kdy na jednu stranu nemá zaměstnání a na straně druhé nemůže odcestovat za vlastní náklady zpět do vlasti, neboť je zadlužen⁷³.

Další příčina nelegálního zaměstnávání cizinců je spatřována rovněž v náročnosti a časové obtížnosti zařizování příslušných povolení, byrokracií, vízovou povinností a nedostatkem srozumitelných informací. Opodstatněným vlivem na nelegální zaměstnávání je velká poptávka po levné pracovní síle v oboru stavebnictví a celkový nedostatek sankcí proti zaměstnavatelům.

Důsledkem nelegální ekonomické aktivity dochází v České republice každý rok k daňovým únikům, neodvádění pojistného na sociální a zdravotní pojištění. Další organizace, jako jsou úřady sociálního zabezpečení, jsou tímto kráceny o příspěvky na sociální zabezpečení. Čeští pracovníci jsou nuceni čelit nevýhodnému postavení vůči nelegálně pracujícím cizincům, popřípadě firmám, které tyto cizince zaměstnávají nebo tuto pracovní činnost zprostředkovávají. Nelegálně zaměstnávání a na území pobývajících cizinců se dostávají do bezvýhodné situace a z jejich strany často dochází k další protiprávní činnosti a mnohdy trestné činnosti. Dlužno dodat, že právě na těchto osobách parazituje hierarchicky vybudovaná síť zprostředkovatelů, která je vydírá, zneužívá a okrádá.

⁷³ DRBOHLAV, M. a D. KUČERA. Vietnamci v Čechách jak je známe i neznáme aneb (ne)zdravá konkurence. 1. vyd. Praha: Prime Safety, 2012. s. 33. ISBN: 978-80-903906-4-5.

4 ODHALOVÁNÍ NELEGÁLNÍHO ZAMĚŠTNÁVÁNÍ CIZINCŮ

Kontroly nelegálního zaměstnávání cizinců probíhají v souladu se zákonem o zaměstnanosti⁷⁴ a jsou prováděny Ministerstvem práce a sociálních věcí prostřednictvím inspektorů Státního úřadu inspekce práce nebo oblastního inspektorátu práce, popřípadě pověřených pracovníků celního úřadu⁷⁵. Kontroly zaměstnávání cizinců probíhají také na základě zákona o inspekci práce⁷⁶, které uskutečňuje Státní úřad inspekce práce, jehož úkolem je dohled nad dodržováním pracovních podmínek vyplývajících z pracovně právních vztahů. V oblasti kontrol zaměstnávání cizinců působí i živnostenské úřady, které na základě zákona o živnostenském podnikání⁷⁷ mají pravomoc kontrolovat dodržování podmínek provozování živnosti.

Ke zjišťování, odhalování a dokumentování správních deliktů nebo trestné činnosti nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky se aktivně podílejí také další kompetentní orgány státní správy s vymezenou pravomocí dle místní a věcné působnosti. Při kontrolách cizinců a živnostenských provozoven a jiných objektů, které stavební povahou nejsou určeny k podnikání (soukromé bytové jednotky a domy a jejich nedokončené stavby, pozemky aj.), může být odhalena další skutečnost o možném protiprávním jednání cizinců nebo jejich zaměstnavatelů. Z tohoto důvodu jsou zpravidla plánované kontroly prováděny dle ust. § 14 zákona o Policii České republiky⁷⁸, neboť policie dle zákona je ozbrojeným bezpečnostním sborem a z institutu svého poslání rovněž provádí zajištění bezpečnosti jednotlivým kontrolním pracovníkům. Pobytové kontroly cizinců jsou prováděny odborem cizinecké policie podle ust. § 164 a § 167 zákona o pobytu cizinců, kdy oproti zákonu o Policii České republiky jsou stanovena další oprávnění.

⁷⁴ ČESKO. Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2004, částka 143. s. 8270-8332. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4447>

⁷⁵ KAPOUN, R. *Aktuální průvodce problematikou nelegálního zaměstnávání pro podnikatele*. Olomouc: Anag, 2012. s. 23. ISBN: 978-80-7263-755-3.

⁷⁶ ČESKO. Zákon č. 251 ze dne 3. května 2005, o inspekci práce. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2005, částka 94. s. 5118-5148. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4692>. ISSN: 1211-1244

⁷⁷ ČESKO. Zákon č. 455 ze dne 15. listopadu 1991, o živnostenském podnikání. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1991, částka 87. s. 2122-2160. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2499>. ISSN: 1211-1244.

⁷⁸ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 11. srpna 2008, o Policii České republiky. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2008, částka 91. s. 4086-5148. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5332>. ISSN: 1211-1244

4.1 Ministerstvo financí České republiky

Ministerstvo financí České republiky disponuje pro odhalování nelegální zaměstnanosti cizinců orgánem Celní správy České republiky (CS). Pracovníci Celní správy jsou vedle správního orgánu současně i bezpečnostním sborem a jejich kompetence souvisí s kontrolní činností zaměstnávání cizinců ze zemí jak Evropské unie, tak států třetích zemí⁷⁹. V oblasti zaměstnávání cizinců bylo pracovníky Celní správy v období leden až červen 2014 provedeno celkem 394 kontrol, při kterých bylo kontrolováno 940 cizinců ze států třetích zemí a v 189 případech bylo zjištěno podezření z nelegálního zaměstnání⁸⁰. Nejvíce kontrol, zaměřených na zaměstnávání cizinců, bylo Celní správou provedeno ve stavebnictví, v oblasti služeb stravovacích, ubytovacích a obchodu včetně tržnic (zejména asijské tržnice TTTM Sapa na území hl. m. Prahy a příhraničních oblastech Spolkové republiky Německa).

Tabulka 5: Celní správa ČR - kontroly za rok 2014

Celkem za Celní správu České republiky	Počet kontrol	Počet zjištění
Počet provedených kontrol	394	205
Počet samostatných kontrol útvary CS	295	142
Počet společných kontrol (cizinecká policie, úřady práce, živnostenské úřady a další)	99	63
Počet zkontrolovaných cizinců ze třetích zemí	940	181
Počet zkontrolovaných občanů EU	1.140	832

Zdroj: Celní správa České republiky. Kontroly v oblasti zaměstnávání cizinců za rok 2014 (leden až září) ze dne 14. listopadu 2014⁸¹.

⁷⁹ CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY. *O nás. Kompetence - čím se zabývá celní správa.* [online] 26. 09.2014 [cit. 2014-11-01]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/kompetence/Stranky/default.aspx>

⁸⁰ CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistiky. Výsledky kontrolní činnosti celní správy.* [online] 06. 01.2014 [cit. 2014-11-01]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Kontroly%20v%20oblasti%20neleglnho%20zamstnvn%20cizinc/2014.pdf>

⁸¹ CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistiky. Výsledky kontrolní činnosti celní správy.* [online] 14. 11.2014 [cit. 2014-11-01]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Kontroly%20v%20oblasti%20neleglnho%20zamstnvn%20cizinc/2014.pdf>

4.2 Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

Do kompetence Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky v oblasti zaměstnanosti na trhu práce, podpory zaměstnanosti a zahraniční zaměstnanosti je zahrnuta problematika migrace a integrace cizinců a s tímto související možné odhalování nelegálního zaměstnávání cizinců⁸². Na základě ustanovení § 125 zákona o zaměstnanosti⁸³ je kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti vykonávána Státním úřadem inspekce práce, oblastními inspektoráty práce a v rozsahu stanoveném v ustanovení § 126 odst. 4 celními úřady a v rozsahu uvedeném v ustanovení § 127 generálním ředitelstvím Úřadu práce a krajskými pobočkami Úřadu práce. Možné poznatky o nelegálním zaměstnávání cizinců jsou rovněž přijímány Českou správou sociálního zabezpečení (ČSSZ), která na poli boje proti nelegálnímu zaměstnávání zaujímá postavení koordinátora realizace komplexních kontrol zaměstnávání a optimalizace způsobu jejich vykonávání, vytvoření metodiky, nové organizační struktury a systému podpory pro plnou realizaci v podmínkách systému inspekce práce⁸⁴.

Státní úřad inspekce práce ve své výroční zprávě za rok 2013⁸⁵ uveřejňuje údaje, ve kterých uvádí, že na základě provedených kontrol a vypořádaných (tj. zavřených) kontrolních protokolů bylo uloženo 252 pokut za správní delikt umožnění výkonu nelegální práce v celkové výši 81.632.500 Kč a 50 pokut fyzickým osobám za přestupek výkonu nelegální práce v celkové výši 264.900 Kč. V uvedeném roce byla provedena 36.001 kontrola, kdy bylo zaznamenáno 1.394 případů nelegálního zaměstnávání občanů České republiky, 295 občanů ostatních zemí Evropské unie a 1.481 cizinců států třetích zemí. Celkem se jednalo o 3.170 nelegálně pracujících osob. V případě nelegálně pracujících cizinců se nejčastěji jednalo o státní příslušníky Ukrajiny a Vietnamu, v menší míře pak o státní příslušníky Číny, Moldávie, Mongolska, Turecka, Makedonie, Uzbekistánu a Srbska a dalších zemí. Nejčastěji dochází

⁸² MINISTERTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *O MPSV. Ministerstvo práce a sociálních věcí.* [online] 26.09.2014 [cit. 2014-11-01] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/65>

⁸³ ČESKO. Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti. In. *Sbírka zákonů. Česká republika.* 2004, částka 143. s. 8270-8332. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4447>.

⁸⁴ STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE. *Projekty financované Evropskou unií. Zahájení realizace projektu OP LZZ - Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR.* [online] Copyright © 2014 - Státní úřad inspekce práce [cit. 2014-11-03] Dostupné z: <http://www.suip.cz/projekty-financovane-eu/>

⁸⁵ Tamtéž. *Tiskové zprávy. Roční souhrnná zpráva o výsledních kontrolních akcích provedených inspekcí práce za rok 2013.* [PDF dokument] 01.03.2014 [cit. 2014-11-04]. s.42. Dostupné z: http://www.suip.cz/_files/suip-2456_9bb38275fcbdb313b8f0c21af7cb3/rocní_souhrnna_zprava.pdf

k nelegálnímu zaměstnávání cizinců u nekvalifikovaných a sezónních prací, hlavně ve stavebnictví, pohostinství a zemědělství.

Tabulka 6: Oblastní inspektoráty práce - kontroly za rok 2013

Celkem provedena 36.001 kontrola	Počet zjištění
Celkový stav nelegálního zaměstnávání osob	3.170
Nelegální zaměstnávání občanů České republiky	1.394
Nelegální zaměstnávání občanů ostatních zemí Evropské unie	295
Nelegální zaměstnávání cizinců států třetích zemí	1.481
Počet zjištěných cizinců bez platného povolení k pobytu	11

Zdroj: Státní úřad inspekce práce. Roční souhrnná zpráva o výsledcích kontrolních akcí provedených inspekcí práce uveřejněnou Státním úřadem inspekce práce za rok 2013⁸⁶.

4.3 Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky provádí kontrolní činnost zahraničních občanů, kteří jsou uvedeni v živnostenském rejstříku a kontroly se zaměřují na podnikající zahraniční fyzické a právnické osoby s účastí zahraniční osoby ve statutárním orgánu a zahraničních právnických osob. Kontrolním orgánem působícím pod Ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky je Živnostenský úřad České republiky, který v rozsahu stanoveném živnostenským zákonem⁸⁷ spolupracuje na úseku živnostenského podnikání s příslušnými správními úřady, v jejichž působnosti jsou odvětví, ve kterých se provozuje živnostenské podnikání, dále spolupracuje s hospodářskými komorami, podnikatelskými svazy a sdruženími. Dílčí kontroly jsou prováděny jak obecními, tak krajskými živnostenskými úřady. Jako orgán státní správy podřízený uvedenému ministerstvu je Česká obchodní inspekce, která při prováděných kontrolách je přínosným zdrojem poznatků k možnému nelegálnímu zaměstnávání cizinců.

⁸⁶ STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE. *Roční zpráva. Roční souhrnná zpráva o výsledcích kontrolních akcí provedených inspekcí za rok 2013* [PDF dokument] 01.03.2013 [cit. 2015-01-03] Dostupné z: http://www.suip.cz/_files/suip-24569bb38275fcbd313b8f0c21af7cb3/rocní_souhrnna_zprava.pdf

⁸⁷ ČESKO. Zákon č. 455 ze dne 15. listopadu 1991, o živnostenském podnikání. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1991, částka 87. s. 2122-2160. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2499>. ISSN: 1211-1244.

Zmiňované kontroly živnostenského odboru nebo České obchodní inspekce jsou zpravidla prováděny za součinnosti se specializovanými útvary Policie České republiky (policisty odboru cizinecké policie a služby kriminální policie a vyšetřování). Lze uvést uskutečněné kontrolní akce zejména na asijských tržnicích na území České republiky, při kterých byla současně odhalena protiprávní jednání z řad cizinců států třetích zemí na úrovni nelegálního zaměstnávání a nelegálních pobytů s vízovou povinností a správních deliktů v oblasti zákona o ochraně spotřebitele porušujících některá práva duševního vlastnictví⁸⁸.

4.4 Ministerstvo vnitra České republiky

Ministerstvo vnitra České republiky se aktivně podílí na odhalování nelegálního zaměstnávání pomocí základních útvarů Policie České republiky (obvodní nebo místní oddělení Policie České republiky) a specializovaných útvarů. Tyto orgány jsou činné jak ve správním, tak v trestním řízení.

Odbory cizinecké policie plní úkoly podle právních předpisů zejména v oblasti pobytové kontroly, pátrání a eskort, pobytových agend, dokladů, dokumentace trestné činnosti a jiných protiprávních jednání⁸⁹. Zaměřují se na odhalování nelegálního zaměstnávání cizinců, formou provedených kontrol ve spolupráci s pracovníky úřadu práce, živnostenského odboru, finančního úřadu, celní správy, české obchodní inspekce a dalších orgánů. V případě zjištění a zadokumentování protiprávního jednání, kdy cizinec na území České republiky je zaměstnán bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání, ačkoli je toto povolení podmínkou výkonu zaměstnání, nebo na území provozuje dani podléhající výdělečnou činnost bez oprávnění podle zvláštního právního předpisu⁹⁰, je s ním pro nesplnění účelu k pobytu zahájeno správní řízení o správním vyhoštění⁹¹.

V níže uvedené tabulce je uveřejněn celkový počet udělených správních rozhodnutí o správním vyhoštění, která byla vydána Policií České republiky, Odborem

⁸⁸ ČESKÁ OBCHODNÍ INSPEKCE. *Tiskové zprávy. Padělky na tržnici SAPA za 23 milionů*. [online] 17.10.2014 [cit. 2014-11-05] Dostupné z: <http://www.coi.cz/padelky-na-trznici-sapa-za-23-milionu-nc1254/>

⁸⁹ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *KŘP hlavního města Prahy. Odbor cizinecké policie*. [online] 01.11.2014 [cit. 2014-11-01] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/odbor-cizinecke-policie-540818.aspx>

⁹⁰ ČESKO. Zákon č. 455 ze dne 15. listopadu 1991, o živnostenském podnikání. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1991, částka 87. s. 2122-2160. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2499>.

⁹¹ § 119 odst. 1 písm. b) bod 3 zák. č. 326/ 1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

cizinecké policie při porušení zákona o zaměstnanosti. Při porovnání roku 2012 a 2013 došlo ke zvýšení o 7 vydaných rozhodnutí. Bylo zjištěno, že protiprávního jednání z porušení pobytového režimu nebo porušení zákona o zaměstnanosti dochází mezi občany států třetích zemí kterého se nejčastěji dopouštějí státní příslušníci z Ukrajiny, Vietnamu, Ruska, Moldavska a Nigérie.

Tabulka 7: Správní rozhodnutí o správním vyhoštění za roky 2012 a 2013

Udělená správní rozhodnutí o SV	01.01. – 31.12. 2012	01.01. – 31.12. 2013
Porušení pobytového režimu	2.162	2.003
Porušení zákona o zaměstnanosti	385	392
Nedovolené překročení státních hranic	104	59
Nerespektování rozhodnutí o SV	266	206

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie na základě podkladů Cizineckého informačního systému⁹².

V oblasti obchodu s lidmi, nelegální migrace a nelegálního zaměstnávání cizinců v linii celorepublikové působnosti působí Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOOZ SKPV)⁹³. Veřejně dostupná výroční zpráva⁹⁴ uvádí, že Česká republika se stává cílovou destinací zejména pro osoby ze států třetích zemí, kdy cizinci vykonávají podřadnou práci, většinou fyzicky náročnou, za minimální nebo žádný plat. Závislost na zaměstnavateli nebo pracovní agentuře je docílena nevyplácením mzdy a strachem ze ztráty zaměstnání. Z uvedeného zdroje vyplývá, že dochází k možnému nelegálnímu zaměstnávání cizinců a z toho plynoucí související různorodá trestná činnost taxativně vyjmenovaná v trestním zákoníku⁹⁵. Mezi uvedenou trestnou činnost lze uvést organizování zločinecké skupiny s návazností na zločiny obchodování s lidmi dle § 168, omezování

⁹² ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY CIZINECKÉ POLICIE. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Migrační a azylová politika České republiky. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013 - tabulková část.* s. 36 [PDF dokument] 11.09.2014 [cit. 2014-11-15] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-2013-pdf.aspx>

⁹³ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. ÚOOZ. *Činnost útvaru a jeho úkoly.* [online] 01.11.2014 [cit. 2014-11-01] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/cinnost-utvaru-a-jeho-ukoly.aspx>

⁹⁴ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. ÚOOZ. *Zpráva o činnosti ÚOOZ na rok 2011* [online] 01.11.2014 [cit. 2014-11-01] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2011.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

⁹⁵ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 9. února 2009, Trestní zákoník, In: *Sbírka zákonů. Česká republika.* 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>. ISSN: 1211-1244

osobní svobody § 171, zavlčení § 172 a další spjaté trestné činnosti vydírání např. § 175, útisku § 177, neoprávněného zaměstnávání cizinců podle § 342 apod.

Dlužno dodat, že nelegálně zaměstnaní cizinci se stávají možným nástrojem pro páchaní další trestné činnosti. V poslední době je zaznamenáván značný nárůst žadatelů o udělení mezinárodní ochrany ze zemí s nestabilním politickým a ekonomickým vývojem zapříčiněným válečnými konflikty, z čehož lze důvodně očekávat trend v konkurenci práce mezi samotnými cizinci, formování organizování zločineckých skupin a nárůst xenofobní nálady u majoritní společnosti. Dle Policie České republiky v roce 2013 pobývalo na území neoprávněně 3.476 cizinců⁹⁶, přičemž počet osob bez platného pobytu oproti předchozí době vzrostl. Udává se, že na území může pobývat více než 10 tisíc osob bez legálního pobytu.

4.5 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

Ministerstvo zahraničních věcí je ústředním orgánem státní správy České republiky pro oblast zahraniční politiky, v jejímž rámci vytváří koncepci a koordinuje zahraniční rozvojovou pomoc a koordinuje vnější ekonomické vztahy⁹⁷. Tato činnost je v zahraničí vykonávána sítí zastupitelských úřadů ČR, do které patří velvyslanectví, konzulární úřady a konzulární úřady vedené honorárními konzulárními úředníky s plněním úkolů veřejné správy. Ve své vymezené kompetenci vydávají víza cizincům pro vstup na území České republiky. Od 24. června 2014 jsou nově cizincům vydávány zaměstnanecké karty⁹⁸, které je opravňují dlouhodobě pobývat na území České republiky za účelem zaměstnání a vykonávat práci na pracovní pozici, pro kterou byla karta vydána. Uvedenou politikou korigují možnou nelegální pracovní migraci s cílem eliminace nelegálního zaměstnávání.

⁹⁶ ČESKÝ ROZHLAS. *Zprávy. Domácí. V Česku mírně vzrostl počet cizinců, kteří u nás pobývají nelegálně.* [online] 21.03.2014 [cit. 2014-11-06] Dostupné z: <http://zpravy.rozhlas.cz/zpravy/politika/zprava/v-cesku-mirne-vzrostl-pocet-cizincu-keri-u-nas-pobyvaji-nelegalne--1190257>

⁹⁷ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Vznik a působnost Ministerstva zahraničních věcí.* [online] 14.12.2008 [cit. 2014-11-06] Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/vznik_a_pusobnost_ministerstva.html

⁹⁸ ÚŘAD PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY. *Aktuality. Aktuální informace 2014.* [PDF dokument] 01.07.2014 [cit. 2014-01-05] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/aktuality/2014/zamestnanecka_karta_letak_cestina.pdf

5 SANKCE ZA NELEGÁLNÍ ZAMĚŠTNÁVÁNÍ CIZINCŮ

Protiprávního jednání v oblasti nelegálního zaměstnávání cizinců se mohou dopustit jak fyzické, tak právnické osoby, a to v postavení zaměstnavatele nebo zaměstnance⁹⁹. Jednáním formou úmyslného nebo neúmyslného konání, popř. opomenutím, dochází k podezření spáchání deliktu, který lze dle jeho závažnosti považovat buď dle správního práva za přešupek nebo dle trestního práva za trestný čin. Důležitým faktorem pro postih je ta skutečnost, že odpovědnost za nelegální zaměstnávání nese jak ten, kdo tuto práci zadá, ale i ten, kdo ji vykonává. K prokázání těchto skutečností je nutné, aby v rámci celého řízení byla patřičně prokázána a zadokumentována činnost všech subjektů s přihlédnutím na okolnosti vedoucí k tomuto protiprávnímu jednání.

Vzhledem k současné době, kdy na území České republiky neustále migrují cizinci ze států třetích zemí a nadále má docházet k nelegálnímu zaměstnávání, byla dne 15. července 2014 uskutečněna společná konference mezi ministrem vnitra Milanem Chovancem a ministryní práce a sociálních věcí Michaelou Marksovou¹⁰⁰. Na této konferenci bylo projednáno, že budou následovat důslednější kontroly cizinecké policie, způsob udělování zaměstnaneckých karet pro cizince států třetích zemí, ale také vyšší pokuty za nelegální zaměstnávání. Ministryně představila prioritu zaměřenou na prosazování kroků, které by měly omezit samotné nelegální zaměstnávání v Česku a diskriminaci zaměstnanců na pracovištích. Dále má dojít k prohloubení spolupráce mezi Českou správou sociálního zabezpečení a orgány finanční kontroly. Státní úřad inspekce práce bude nově moci ukládat pokuty i za menší přešupky. Přínosem těchto opatření jsou nové nástroje proti nelegálnímu zaměstnávání cizinců.

⁹⁹ KAPOUN, R. *Aktuální průvodce problematikou nelegálního zaměstnávání pro podnikatele*. Olomouc: Anag, 2012. s. 31. ISBN: 978-80-7263-755-3.

¹⁰⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpravodajství. Ministr vnitra a ministryně práce a sociálních věcí bojují proti nelegálnímu zaměstnávání cizinců*. [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-11-12] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ministr-vnitra-a-ministryne-prace-a-socialnich-veci-bojuji-proti-legalnimu-zamestnavani-cizincu.aspx>

5.1 Správní delikty

Správní delikty dle zákona o zaměstnanosti¹⁰¹ jsou především přestupky zahrnující zprostředkování zaměstnání bez povolení, výkon práce bez pracovního povolení v rozporu s vydaným povolením, nesplnění oznamovací povinnosti. Sankce se zvláště posuzují v případě spáchání fyzickou nebo právnickou osobou. Je neopomenutelné sdělit, že nelegální zaměstnávání formou švarcsystému je postižitelné dle ust. § 139 a § 140 výše citovaného zákona.

5.1.1 Fyzická osoba

Fyzická osoba se dopustí přestupku jako zaměstnavatel podle ust. § 139 odst. 3 zákona o zaměstnanosti tím, že:

- zprostředkuje zaměstnání bez povolení (lze uložit pokutu do výše až 2.000.000 Kč),
- vykonává nelegální práci a nesplní oznamovací povinnost podle § 87¹⁰² (lze uložit pokutu do výše až 100.000 Kč),
- umožní výkon nelegální práce nebo jako fyzická osoba - cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu bez platného povolení k pobytu na území České republiky (je-li podle zvláštního právního předpisu vyžadováno, uložit pokutu do výše až 5.000.000 Kč).

5.1.2 Právnická osoba

V případě právnické osoby (popř. podnikající fyzické osoby) lze za toto provinění podle § 140 odst. 4 zákona o zaměstnanosti udělit pokutu až do výše:

- 2.000.000 Kč v případě, že zprostředkuje zaměstnání bez povolení nebo jiným způsobem poruší při zprostředkování zaměstnání tento zákon nebo dobré mravy,
- 10.000.000 Kč v případě, že umožní výkon nelegální práce. Pokuta dle zákona je nejméně však ve výši 250 000 Kč, avšak s účinností k 1. lednu 2015 je nahrazena částkou ve výši 50.000 Kč¹⁰³.

¹⁰¹ ČESKO. Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2004, částka 143. s. 8270-8332. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4447>.

¹⁰² Informační povinnost zaměstnavatele dle zákona č. 435/ 2004 Sb., o zaměstnanosti

Podle zákona o zaměstnanosti právnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila (dle ust. § 140). Při určení výše pokuty právnické osobě se přihlídně k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán (dle ust. § 141). Odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezahájil řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 3 roků ode dne, kdy byl spáchán (dle ust. § 142). Správní delikty podle tohoto zákona v prvním stupni projednávají Státní úřad inspekce práce nebo oblastní inspektoráty práce (dle ust. § 143).

Tabulka 8: Počty udělených pokut za rok 2013

Důvod pokuty dle zákona o zaměstnanosti	Počet pokut	Výše pokuty v Kč
přestupek, výkon nelegální práce fyzickou osobou podle § 139 odst. 1 písm. c)	44	244.600
přestupek, umožnění výkonu nelegální práce podle § 139 odst. 1 písm. d)	2	33.000
správní delikt, zprostředkování zaměstnání bez povolení nebo jiné porušení při zprostředkování zaměstnání podle § 140 odst. 1 písm. b)	8	885.000
správní delikt, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 1 nebo 2 podle § 140 odst. 1 písm. c)	199	6.7347.500
správní delikt, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 3 (cizinec bez povolení k pobytu) podle § 140 odst. 1 písm. e)	15	4.230.000

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí. Počet a výše pokut uložených za nedodržování zákona o zaměstnanosti v České republice za rok 2013¹⁰⁴.

¹⁰³ Plénum Ústavního soudu vyhovělo návrhu Městského soudu v Praze a zrušilo ke dni vyhlášení ve Sbírce zákonů ustanovení § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti, ve znění zákona č. 367/2011 Sb. a zákona č. 1/2012, ve slovech „nejméně však ve výši 250.000 Kč“, tedy ve znění před jeho novelizací, provedenou zákonem č. 136/2014 Sb., neboť shledalo, že je v rozporu s čl. 1, čl. 4, čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Částka 250.000 Kč byla tímto ustanovením stanovena jako minimální výše sankce, kterou je možno udělit za správní delikt spočívající v umožnění výkonu nelegální práce. V průběhu řízení před Ústavním soudem došlo s účinností k 1. ledna 2015 k novelizaci napadeného ustanovení, a to tak, že částka 250.000 Kč se nahrazuje částkou 50.000 Kč. In: *ÚSTAVNÍ SOUD. Aktuálně*. [online] 16.09.2014 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: [http://www.usoud.cz/aktualne/?tx_ttnews\[tt_news\]=2637&cHash=beb6d1e70e474ba7a44ccd8144ee874c](http://www.usoud.cz/aktualne/?tx_ttnews[tt_news]=2637&cHash=beb6d1e70e474ba7a44ccd8144ee874c)

¹⁰⁴ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Migrační a azylová politika České republiky. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na*

5.2 Trestné činy

V trestním zákoníku¹⁰⁵ je neoprávněné zaměstnávání cizinců upraveno v ustanovení § 342 s citací: „*Kdo soustavně, opakovaně, za zvlášť vykořisťujících pracovních podmínek nebo ve větším rozsahu neoprávněně zaměstná nebo zprostředkuje zaměstnání cizince, který se zdržuje neoprávněně na území Česka nebo nemá platné povolení k zaměstnání, jestliže je toto povolení vyžadována, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty nebo zákazem činnosti*“.

Při naplnění skutkové podstaty tohoto přečinu je stanovena sankce odnětí svobody:

- na jeden rok, spáchá-li pachatel čin uvedený jako člen organizované skupiny, za úplatu nebo opětovně,
- na šest měsíců až tři léta, získá-li tímto činem, pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,
- na jeden rok až pět let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, získá-li činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Toto ustanovení je transpozicí čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/52/ES ze dne 18. června 2009 o minimálních normách pro sankce a opatření vůči zaměstnavatelům neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Tato směrnice zakazuje zaměstnávání neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí s cílem bojovat proti nedovolenému přistěhovalectví¹⁰⁶.

V rámci vyšetřování trestné činnosti neoprávněného zaměstnávání cizinců může být odhalena další navazující trestná činnost v rámci organizovaného zločinu, a to například obchodování s lidmi, omezování osobní svobody, zavlčení, vydírání, útlak a jiná trestná činnost, které jsou taxativně vymezené v trestním zákoníku¹⁰⁷.

území České republiky v roce 2013 - tabulková část, s.35 [PDF dokument] 11.09.2014 [cit. 2014-11-15]
Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/tabulkova-cast-2013-pdf.aspx>

¹⁰⁵ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 9. února 2009, Trestní zákoník, In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>. ISSN: 1211-1244

¹⁰⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*, 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, str. 3225. ISBN 978-80-7400-428-5

¹⁰⁷ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 9. února 2009, Trestní zákoník, In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>. ISSN: 1211-1244

5.3 Směrnice o sankcích

V rámci potírání nelegální migrace cizinců, obchodu s lidmi s možným nelegálním zaměstnáváním byly vydány směrnice a rámcová rozhodnutí:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/ 52/ ES ze dne 18. června 2009 o minimálních normách pro sankce a opatření vůči zaměstnavatelům neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí¹⁰⁸.
- Směrnice Rady 2002/ 90/ ES ze dne 28. listopadu 2002, kterou se definuje napomáhání k nepovolenému vstupu, přechodu a pobytu¹⁰⁹.
- Směrnice Rady 2004/ 81/ ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a kteří spolupracují s příslušnými orgány¹¹⁰.
- Rámcové rozhodnutí Rady 2002/ 629/ SVV ze dne 19. července 2002 o boji proti obchodování s lidmi¹¹¹.
- Rámcové rozhodnutí Rady 2002/ 946/ SVV ze dne 28. listopadu 2002 o posílení trestního rámce s cílem zabránit napomáhání k nepovolenému vstupu, tranzitu a pobytu¹¹².

¹⁰⁸ ASIM. *Asociace pro právní otázky imigrace. Směrnice o sankcích proti zaměstnavatelům cizinců neoprávněně pobývajících na území.* [PDF dokument] 30.06.2009 [cit. 2014-11-13] Dostupné z: http://www.asimos.cz/admin/files/smernice_sankce-zamestnavatelum.pdf

¹⁰⁹ Tamtéž. *Směrnice, kterou se definuje napomáhání k nepovolenému vstupu, přechodu a pobytu.* [PDF dokument] 05.12.2002 [cit. 2014-11-13] Dostupné z: http://www.asimos.cz/admin/files/smernice_definice-nepovo-leneho-vstupu.pdf

¹¹⁰ Tamtéž. *Směrnice o povolení k pobytu obětem ochodu s lidmi.* [PDF dokument] 06.08.2004 [cit. 2014-11-13] Dostupné z: http://www.asimos.cz/admin/files/smernice_pobyt-obchodovanych-osob.pdf

¹¹¹ Tamtéž. *Rámcové rozhodnutí o boji proti obchodování s lidmi.* [PDF dokument] 01.08.2002 [cit. 2014-11-13] Dostupné z: http://www.asimos.cz/admin/files/ramcove-rozhodnuti_boj-proti-obchodu-s-lidmi.pdf

¹¹² Tamtéž. *Asociace pro právní otázky imigrace. Rámcové rozhodnutí o zabránění k nepovolenému vstupu, přechodu a pobytu.* [PDF dokument] 05.12.2002 [cit. 2014-11-13] Dostupné z: http://www.asimos.cz/admin/files/ramcove-rozhodnuti_represe-neopraveneho-vstupu.pdf

6 PREVENTIVNÍ ČINNOST NA ÚSEKU ZAMĚŠTNÁVÁNÍ CIZINCŮ

Preventivní činností na úseku legálního zaměstnávání cizinců se aktivně podílejí jak dílčí ministerstva, tak nevládní neziskové organizace. Tato činnost je realizována zejména formou operačních programů, projektů podpory při potírání nelegální migrace s nelegálním zaměstnáváním a preventivně informační činností. Projekty jsou financovány ze strukturálních fondů Evropské unie, nebo ze státního rozpočtu, popř. rozpočtového plánu obcí. Strukturální fondy spravuje Ministerstvo pro místní rozvoj, které vystupuje v roli centrálního koordinátora využívání fondů EU v České republice¹¹³.

6.1 Státní správa

V souladu se Zásadami politiky vlády¹¹⁴ v oblasti migrace cizinců, zakotvenými v Usnesení vlády České republiky č. 55 ze dne 13. ledna 2003 byl Ministerstvem vnitra vytvořen Program podpory při potírání nelegální migrace. Cílem programu je zajistit efektivní spolupráci mezi osobami, které obdržely pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, orgány činnými v trestním řízení a dalšími zainteresovanými subjekty při odhalování a objasňování a zároveň předcházení předmětné trestné činnosti, a to za současného zajištění nezbytné péče pro dotčené osoby a případně i pro jejich rodinné příslušníky nacházející se toho času na území České republiky se zásadním důrazem na jejich osobní bezpečnost.

V oblasti potírání nelegální migrace byl Usnesením vlády České republiky č. 108 ze dne 4. února 2004 schválen Akční plán boje s nelegální migrací. Jako jedna ze zásad tohoto plánu je migrační politika státu, která je zaměřena na odstraňování všech forem nelegální migrace a jiných nelegálních aktivit, a to jak opatřeními na poli mezinárodní spolupráce, tak opatřeními národními. Hlavním cílem je nalézat a realizovat taková řešení a opatření, která mohou minimalizovat nelegální migraci a motivovat cizince k legálnímu vstupu a pobytu na území České republiky a s tím

¹¹³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY. *Fondy EU v České republice: 23,83 miliard € pro období 2014-2020*. [online] © 2014 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [cit. 2014-11-12] Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>

¹¹⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců*. [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2014-11-12] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zasady-politiky-vlady-v-oblasti-migrace-cizincu.aspx>

související možné nelegální zaměstnávání. Na plnění opatření stanovených aktualizovaným harmonogramem plánu se kromě Ministerstva vnitra podílejí také Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo financí¹¹⁵.

V roce 2009 byl přes Odbor azylové a migrační politiky a tehdejší Inspektoráty cizinecké policie realizován projekt dobrovolných návratů¹¹⁶ s cílem pomoci cizincům, kteří se vinou celosvětové ekonomické situace ocitli bez pracovního uplatnění a chtěli se vrátit zpět do své vlasti, avšak k tomuto nebyli schopni uhradit výdaje za cestu. Do projektu bylo zaregistrováno 1.093 cizinců, z toho odcestovalo 899 osob. Další etapa projektu byla zaměřena na cizince států třetích zemí, kteří neoprávněně pobývali na území České republiky, jenž na území vstoupili legálně, avšak platnost jejich pobytového oprávnění již v daném období uplynula.

Od 1. července 2011 do 28. února 2015 je realizován projekt Evropského sociálního fondu, CZ.1.04/2.2.00/11.00013, pod názvem „*Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR*“ si klade za cíl v maximální možné míře omezit nelegální zaměstnávání občanů ČR i cizích státních příslušníků a dokončit započatý proces zavedení klientského přístupu ve službách zaměstnanosti¹¹⁷. Tímto Státní úřad inspekce práce má převzít a zefektivnit kontrolu nelegálního zaměstnávání cizinců a prohloubit kontrolní spolupráci v rámci celého rezortu.

¹¹⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Přístup k nelegální migraci v České republice a Evropské unii*. [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2014-11-12] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

¹¹⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační servis. Dobrovolné návraty a zajištění bezpečnostní situace ČR*. [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-11-12] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dobrovolne-navraty-a-zajisteni-bezpecnostni-situace-cr.aspx>

¹¹⁷ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR*. [online] 24.10.2014 [cit. 2014-11-11] Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/projekty/efektivni-system-rozvoje-zamestnanosti-vykonu-komplexnich>

6.1.1 Preventivně informační činnost

Zaměstnanci a zaměstnavatelé z řad cizinců, ale i občané České republiky, mohou získat přes specializovaná pracoviště (Odbor azylové a migrační politiky, odbory cizinecké policie, zastupitelské úřady, úřady práce aj.) potřebné informace formou:

- osobně učiněných konzultací s pracovníky,
- internetových stránek s dostupnými překlady,
- zřízených informačních telefonických linek,
- položením dotazu e-mailovou nebo datovou zprávou,
- tištěných publikací (letáky v čekárnách úřadoven, brožury aj.),
- multimediálních prezentací (instruktážní filmy, které jsou promítány na pracovištích Odboru azylové a migrační politiky, úřadovnách služby cizinecké policie), popřípadě jsou uveřejněny na internetové síti.

Uvedené publikace v tištěné nebo elektronické formě jsou dostupné v cizojazyčných mutacích (angličtina, ruština, ukrajinština a vietnamština).

6.2 Nevládní neziskové organizace

Nevládní neziskové organizace, neboli nestátní neziskové organizace, jsou organizace nezřízené státem a na státu nezávislé, jejichž funkcí je plnění cílů definovaných jako poslání organizace¹¹⁸. Evidence nestátních neziskových organizací je uveřejněna na Portálu veřejné správy¹¹⁹. Tyto organizace, k naplnění svého poslání, zpravidla spolupracují s dalšími českými i zahraničními nevládními organizacemi. Na úseku legálního zaměstnávání cizinců aktivně uskutečňují:

- pomoc cizincům, kteří se ocitli v obtížné životní situaci (sociální a pracovní poradenství), jako lidé na cestách, migranti a uprchlíci, které z jejich původní vlasti vyhnaly válečné konflikty, pronásledování nebo chudoba,
- monitorující činnost a pomoc zvyšovat ochranu a realizaci práv zranitelných skupin (děti, senioři, osoby omezené na svobodě, osoby se zdravotním

¹¹⁸ CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ. *Nestátní (nevládní) neziskové organizace*. [online] © Cizinci v České republice 2014 [cit. 2014-11-16] Dostupné z: <http://www.cizinci.cz/index.php/nno>

¹¹⁹ PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY. *Evidence nestátních neziskových organizací (Evidence NNO)*. [online] 2013 © Ministerstvo vnitra [cit. 2014-11-16] Dostupné z: <http://www.isnno.cz/evidencennov10001/Design/Pages/SeznamNNO.aspx>

postížením apod.) v České republice. Dále dlouhodobě sledují a vyjadřují se mimo jiné k činnosti státních institucí, které zasahují do lidských práv jednotlivců i zranitelných skupin obyvatelstva, poskytují bezplatné právní poradenství jednotlivcům, jejichž lidská práva byla porušena (např. La Strada Česká republika, o.p.s),

- prevenci obchodu s lidmi, podporu obětí obchodu s lidmi, ovlivňování zákonodárství a informování veřejnosti o tomto problému,
- telefonickou krizovou pomoc, která je určena především obchodovaným a vykořisťovaným osobám, kde na této lince se poskytují informace o právech oběti a možnostech řešení jejich situace,
- nabídku kurzů češtiny pro cizince a jiné vzdělávací a volnočasové aktivity,
- medializaci témat migrace a realizují aktivity na podporu komunikačních a mediálních dovedností migrantů, zejména formou workshopů,
- doprovody na úřady a instituce, asistenci při hledání zaměstnání, ubytování a další služby, jako např. překlady, tlumočení, kurzy českého jazyka aj.,
- podporu integrace a lepší soužití pomocí kulturních akcí, kdy vystupují proti rasismu a xenofobii, např. prostřednictvím médií,
- vydávání publikací pro cizince, školení lektorů a tlumočnicků atd.

Tím, že nevládní neziskové organizace hájí práva menšin, dochází k atakování provozu jejich internetových stránek. Lze uvést událost, která byla zaznamenána dne 15. listopadu 2014, kdy stránky Českého helsinského výboru, dle slov ředitelky Ing. Lucie Rybové, byly cíleně napadeny skupinou neonacisticky smýšlejících hackerů. Rybová uvedla: *„Součástí útoku hackerů je dezinformační kampaň diskreditující napadenou neziskovou organizaci rozesíláním sděleních, která jsou nepravdivá, šíří nenávist proti menšinám či vyhrožují zastáncům lidských práv. Také se může stát, že obdržíte falešné dokumenty či faktury vystavené našim jménem. V těchto případech nás neprodleně kontaktujte na níže uvedeném telefonním čísle nebo emailu, případně informujte přímo Policii ČR¹²⁰.*

¹²⁰ ČESKÝ HELSINKÝ VÝBOR. *Oznámení* [online] 2014 © Český helsinský výbor [cit. 2014-11-15]
Dostupné z: <http://www.helcom.cz/>

V níže uvedené tabulce jsou uvedeny vybrané nevládní neziskové organizace s působností na celém území České republiky, jež poskytují služby a informace v oblasti legálního zaměstnávání.

Tabulka 9: Seznam vybraných nevládních neziskových organizací

Název nevládní neziskové organizace	Odkaz na web
Centrum pro integraci cizinců o.s.	http://www.cicpraha.org
Centrum pro otázky migrace, o.s.	http://www.migrace.com
Český helsinský výbor, o.s.	http://www.helcom.cz
Člověk v tísni, o.p.s.	http://www.clovekvtsni.cz
INFO-DRÁČEK, o.s.	http://www.info-dracek.cz
Integrační centrum Praha, o.p.s.	http://www.icpraha.com
Klub Hanoi, o.s.	http://www.klubhanoi.cz
La Strada Česká republika, o.p.s.	http://www.strada.cz
Lače čhave, o.s.	http://www.lache-chave.cz
META, o.p.s.	http://www.meta-ops.cz
Multikulturní centrum Praha	http://www.mkc.cz
Občanské sdružení Slovo 21	http://www.slovo21.cz
OPIM o.s. - Organizace na podporu integrace	http://www.opim.c
Organizace pro pomoc uprchlíkům	http://www.opu.cz
Poradna pro integraci menšin, o.s.	http://www.p-p-i.cz
Sdružení občanů zabývajících se emigranty	http://www.soze.cz

Zdroj: autorka práce, 2014 (vlastní tvorba)

7 EMPIRICKÝ VÝZKUM FORMOU ŘÍZENÝCH ROZHovorŮ

Jako metoda empirického výzkumu byla použita forma individuálně řízených rozhovorů s předem vybranými respondenty, zaměstnanci z orgánů státní správy, kteří se z hlediska povahy plnění dílčích úkolů v rámci věcné a místní příslušnosti podílejí na odhalování jak nelegální migrace, tak nelegálního zaměstnávání cizinců.

Každé dotazované osobě bylo formou řízeného rozhovoru položeno deset otázek v oblasti problematiky nelegální migrace a nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky s cílem provedení analýzy na současný stav a predikci dalšího vývoje. Nutno dodat, že pro okruh pěti dotazovaných osob byli vybráni zástupci, kteří se v dané problematice pohybují dlouhodobě a mají praktické zkušenosti a vysoké povědomí v dané problematice. Řízené rozhovory probíhaly v průběhu měsíce ledna 2015 a dotazy byly všemi respondenty zodpovězeny bez jakýchkoliv výhrad.

Okruh respondentů byl zastoupen osobami při výkonu titulu jejich funkčního zařazení z níže uvedených složek:

- Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy, odbor cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort – inspektor, praporčík Jan Zahradník,
- Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy, odbor cizinecké policie – rada, plukovník Mgr. Aleš Benedikt (vedoucí odboru),
- Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy, služba kriminální policie a vyšetřování, odbor obecné kriminality – komisař, poručík Bc. Lukáš Hanák, DiS.,
- Celní správa České republiky, Celní úřad pro hl. město Prahu, vedoucí oddělení dohledu nad subjekty, komisař, nadporučík Ing. Bc. Lubomír Grois,
- Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky – koordinátor, Bc. Veronika Budinská.

7.1 Odbor cizinecké policie - inspektor

Inspektor praporčík Jan Zahradník, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy, odbor cizinecké policie.

Jakým způsobem se podílíte na odhalování nelegální migrace a nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky?

Jako inspektor cizinecké policie soustavnou kontrolou jak ubytovacích zařízení, tak míst určených pro výdělečnou činnost.

Jaký je Váš názor na agentury práce, jejichž náplní je zprostředkovávání zaměstnávání cizinců ze zahraničí?

Na to se těžko odpovídá. Agentury provozují svoji činnost na základě toho, že jim to česká legislativa dovoluje. Kontrola ze strany státu je ale nedostačující.

Lze na základě současné právní úpravy v České republice dostatečně regulovat nadbytečný příliv pracovní síly ze zemí EU/ EHS?

Prakticky nelze, stále je na trhu práce po takové síle poptávka. Ale musí zároveň probíhat důkladná kontrola, že se tak děje v mezích zákona.

V jakých oblastech pracovního trhu by se dle Vašeho názoru měla regulovat?

To nemohu posoudit, nemám dostatek informací o rozložení pracovních pozic. Určitě ale tam, kde je potřeba zaměstnat občany České republiky, kteří jsou bez práce.

Měli by se cizinci zaměstnávat jen v profesích, o něž občané České republiky nemají zájem?

Nemyslím si, že by cizinci měli vykonávat jen práci, o kterou není v České republice zájem. Mělo by se ale přihlížet k tomu, aby pracovní místo bylo nabídnuto nejdříve občanovi České republiky.

Je v dostatečné míře nastaven systém postihů pro cizince za jejich protiprávní jednání v rámci nelegálního pobytu a nelegálního zaměstnávání? Co byste popř. změnil?

Opatření v podobě správního vyhoštění je dostačující. Mělo by se ale zjednodušit.

Jaký je Váš názor k účelově uzavřeným manželství, kdy cizinci takto legalizují svůj pobyt na území České republiky?

Stát tuto otázku řádně legislativně neřeší a stále neřeší. Nezbývá nám, než to brát tak, jak to je.

Jakou odhadujete predikci vývoje početního stavu cizinců na území České republiky v dalších letech?

Nemyslím si, že by se početní stav cizinců na území České republiky nějak rapidně měnil, pokud tedy nevznikne nějaký neočekávaný prudký růst pracovních pozic.

Jakou vlastnost můžete vytknout migrujícím cizincům?

Jejich způsob přizpůsobení se k tradicím a způsobu života v České republice.

Uvedte Vaše možné obavy z neúspěšné asimilace cizinců do majoritní společnosti.

Určitě rostoucí xenofobie ve společnosti a tím ruku v ruce vyšší finanční zatížení státu.

Obrázek 3: Zajištění nelegálně pobývajícího cizince na území hl. m. Prahy

Zdroj: Policie České republiky, inspektor prap. Lukáš Hanák ze dne 03.03.2009.

7.2 Odbor cizinecké policie – vedoucí odboru

Rada plukovník Mgr. Aleš Benedikt, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy, odbor cizinecké policie (vedoucí odboru).

Jakým způsobem se podílíte na odhalování nelegální migrace a nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky?

V rozsahu vymezeném Policií České republiky.

Jaký je Váš názor na agentury práce, jejichž náplní je zprostředkovávání zaměstnávání cizinců ze zahraničí?

Jedná se o logický prvek trhu práce. Jde-li o služby v rámci zákonných vymezení, nemám s tím problém.

Lze na základě současné právní úpravy v České republice dostatečně regulovat nadbytečný příliv pracovní síly ze zemí EU/ EHS?

Lze. Jde jen o správné dimenze systémových opatření s přihlédnutím na kapacity a politické vůle jednotlivých států i samotné Evropské unie.

V jakých oblastech pracovního trhu by se dle Vašeho názoru měla regulovat?

Nejde o jednotlivé oblasti, ale o systém celý, kdy se jedná o sociální i ekonomické dopady do společenských struktur.

Měli by se cizinci zaměstnávat jen v profesích, o něž občané České republiky nemají zájem?

Je to nerealizovatelné.

Je v dostatečné míře nastaven systém postihů pro cizince za jejich protiprávní jednání v rámci nelegálního pobytu a nelegálního zaměstnávání? Co byste popř. změnil?

Systém je podle mě nastaven dostatečně. Důležitá je důslednost a vymahatelnost práva.

Jaký je Váš názor k účelově uzavřeným manželství, kdy cizinci takto legalizují svůj pobyt na území České republiky?

Samozřejmě negativní. Jde jednoznačně o obcházení pravidel imigrace do Evropské unie a mnohdy jde o prostředek k páčání jiné protiprávní činnosti na území členských států Evropské unie.

Jakou odhadujete predikci vývoje početního stavu cizinců na území České republiky v dalších letech?

Rostoucí. V přímé souvislosti s děním v rizikových geopolitických zónách.

Jakou vlastnost můžete vytknout migrujícím cizincům?

Těžko to lze takto obecně vystihnout.

Uveďte Vaše možné obavy z neúspěšné asimilace cizinců do majoritní společnosti.

Důsledky nepřiliš dobře realizované imigrační i asimilační politiky lze spatřit na více místech států Evropské unie. Například jde o předměstí Paříže nebo Stockholmu.

Obrázek 4: Odhalování nelegálního zaměstnávání cizinců

Zdroj: Novinky.cz ze dne 01.08.2013¹²¹

¹²¹ NOVINKY.CZ. Krimi. *Policie kontrolovala stavby, dělníci utíkali.* [online] Copyright © 2003–2015 Borgis, a.s [cit. 2015-01-16]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/309371-policie-kontrolovala-stavby-delnici-utikali.html>

7.3 Služba kriminální policie a vyšetřování - komisař

Komisař poručík Bc. Lukáš Hanák, DiS., Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy, odbor obecné kriminality.

Jakým způsobem se podílíte na odhalování nelegální migrace a nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky?

Za dobu své více jak 15ti leté působnosti u Policie České republiky jsem měl možnost získat osobní zkušenosti jak u služby dopravní, cizinecké, tak kriminální policie. V rámci cizinecké a kriminální policie jsem se přímo podílel na odhalování nelegální migrace a nelegálního zaměstnávání cizinců dílčími kontrolami v živnostenských provozovnách, jako jsou noční zábavní podniky (kluby se sexuálními službami, herny a kasina, asijské tržnice apod.). Uvedené kontroly jsou prováděny za součinnosti s pracovníky živnostenského úřadu, inspektorátu práce a jiných kontrolních státních orgánů. V případě, že je na místě zadokumentováno protiprávní jednání ze strany cizinců, věc je řešena v linii příslušného odboru cizinecké policie, kam je cizinec předán k dalšímu opatření. Rád bych dodal, že jsem členem pracovní skupiny pro menšiny v rámci Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy.

Jaký je Váš názor na agentury práce, jejichž náplní je zprostředkovávání zaměstnávání cizinců ze zahraničí?

V České republice by měl být nastaven takový systém, aby agentury práce byly zodpovědné za každého cizince pro kterého vyřizují a zprostředkovávají zaměstnání. Jedná se především o případy, kdy cizinci je bez jeho nezavinění ukončena pracovní smlouva a on se poté ocitá bez finančních prostředků, kdy nemá možnost odcestovat zpět do své vlasti. Takto dochází k zatěžování české ekonomiky. Agentury by měly řešit na své náklady tyto aspekty.

Lze na základě současné právní úpravy v České republice dostatečně regulovat nadbytečný příliv pracovní síly ze zemí EU/ EHS?

Určitě ano. Jedná se především o upřednostnění vydávání tzv. modrých karet pro vzdělané cizince a pozastavit živnostenská oprávnění, která jsou v určitém případě vydávána jakýmkoliv cizincům a z tohoto důvodu omezit příliv „typizovaných“ zahraničních podnikatelů. Osobně spatřuji omezení stánkových prodejen zejména v asijských tržnicích.

V jakých oblastech pracovního trhu by se dle Vašeho názoru měla regulovat?

Jako stěžejní problematiku osobně spatřuji ve volném podnikání cizinců, kdy dochází

při tzv. švarcsystému k vytváření šedé latentní ekonomické aktivit a stát je krácen na odvodu daní a platbě při sociálním a zdravotním pojištění.

Měli by se cizinci zaměstnávat jen v profesích, o něž občané České republiky nemají zájem?

V případě, že by se jednalo o cizince, který by nenaplňoval podmínky pro vydání modré karty, osobně bych se přiklonil k zaměstnávání cizinců ve státem dohlížených nebo provozovaných podnicích. V nabídkách na úřadech práce by měla být nastolena určitá rovnocennost mezi uchazečem – občanem České republiky a cizincem. Budoucí zaměstnavatel by si rovněž nemohl vybírat, zda si pro práci právě nevybere cizince.

Je v dostatečné míře nastaven systém postihů pro cizince za jejich protiprávní jednání v rámci nelegálního pobytu a nelegálního zaměstnávání? Co byste popř. změnil?

Dle mého názoru nejsou sankce natolik přísné, neboť jsou zaznamenávány případy, kdy cizinec na území České republiky pobývá neoprávněně, ačkoliv již mu ve správním řízení bylo uloženo správní vyhoštění. V případě výkonu trestu odnětí svobody je jeho trest vykonáván v zařízení na území České republiky, která mají ve srovnání s věznicemi v jeho vlasti určitý „nadstandard“. Rovněž spatřuji menší míru ve vymahatelnosti správních poplatků a udělených finančních sankcí. Dlužno dodat, že řada cizinců se na území skrývá jak na pozměněnou identitu, tak na falešné doklady.

Z tohoto důvodu vyvstává určitá anonymita při páchání možné trestné činnosti a jejím náročným odhalováním. Náročnost spatřuji rovněž ve složité administrativní činnosti správních orgánů. Osobně bych změnil postupy odvolacích správních orgánů a nemožnost cizinců účelově setrávat na území České republiky, kdy cizinci podávají nové žádosti o pobyt a často hledají cesty, jak obejít jakákoliv vydaná rozhodnutí.

Jaký je Váš názor k účelově uzavřeným manželství, kdy cizinci takto legalizují svůj pobyt na území České republiky?

Účelově uzavřené manželství je jedním z důvodů, jak cizinci legalizují pobyt na území České republiky, kdy nemohou řádně splnit kritéria daná právními předpisy. Jeho odhalování je v gesci příslušných specializovaných orgánů, jako je např. služba cizinecké policie a služba kriminální policie a vyšetřování. Ustanovení napomáhání k pobytu je uvedeno v § 341 trestního zákoníku. Důležitým faktorem je složité odhalování, zadokumentování a objasnění. Nutné si rozdělit tento jev na dvě úrovně. Jako jednu úroveň spatřuji cílené vědomé jednání obou stran, kdy např. Asiat si vezme

ženu české národnosti a naposledy se společně vidí v den svatby. Žena obdrží určitý finanční obnos a poté, kdy tento cizinec obdrží povolení k pobytu, po určité době se obě strany dohodnou na rozvázání manželství. Cizinec nadále pobývá na území České republiky na základě trvalého pobytu za účelem sloučení rodiny. Druhý případ, který nastává z nevědomosti české ženy je, že tato na své dovolené, např. v africkém kontinentu se zamiluje do animátora a na jeho žádost uzavřou manželství. Není výjimkou, že dojde ke zplození potomka, kdy do rodného listu je uveden tento otec-cizinec. Na základě tohoto sňatku a společného soužití obou stran je rovněž zlegalizován pobyt cizince na území České republiky, avšak po určité době cizinec rodinu opouští a zakládá rodinu novou – svojí s partnerkou z uvedeného kontinentu. Z důvodu, že Česká republika je svojí polohou a tržní ekonomikou atraktivní, fenomén účelového manželství bude nadále naplňován. Z tohoto důvodu bych osobně spatřoval daleko vyšší sankce a odbourání složité administrativní byrokracie.

Jakou odhadujete predikci vývoje početního stavu cizinců na území České republiky v dalších letech?

Od doby, kdy jsem před 15ti lety nastupoval k Policii České republiky, tak se počet cizinců do současné doby zdvojnásobil. Z hlediska tohoto vzrůstajícího trendu se domnívám, že na dalších 15 let bude v České republice pobývat přes 800 tis. cizinců. Odhaduji, že v České republice bude největší skladba cizinců z Ukrajiny a Vietnamu.

Jakou vlastnost můžete vytknout migrujícím cizincům?

Cizinci v řadě případů postrádají základní znalosti národních tradic. Mezi takové uvádím např. slova české hymny, či barevné uspořádání české vlajky. Dle mého názoru by toto měl znát jakýkoliv cizinec, který se na území České republiky rozhodne permanentně setrávat déle jak jeden rok. Setkal jsem se s případy, kdy na Štědrý den byly úřední místnosti cizinecké policie uzavřeny, avšak cizinci z Ukrajiny se domáhali jak vstupu, tak získání informací k pobytu na přilehlé vrátnici. Uvádím případy, že cizinci, kteří zde pobývají, se projevují neeticky a mnohdy i urážlivě k orgánům státní správy a samosprávy, než právě v jejich vlasti. Dle mého názoru si cizinci vysvětlují asimilaci dle svých představ a nerespektují základní pravidla soužití s majoritní společností i za cenu sousedských dohadů a ataků. Základní návyky jako jsou tolerance nočního klidu, hygiena, třídění odpadů či ohleduplnost při parkování vozidel nebo aktivní účast v silničním provozu je déle trvající téma a vždy záleží na tom, o jakou skupinu cizinců z dané země se jedná a jak se s tímto problémem tolerantně vypořádá majoritní společnost v daném místě a čase.

Uvedte Vaše možné obavy z neúspěšné asimilace cizinců do majoritní společnosti.

Z ekonomického hlediska jako stěžejní problém spatřuji zejména v podnikání cizinců a jejich zaměstnávání formou švarcsystému, kdy český stát je krácen na daních a na platbách při sociálním a zdravotním pojištění. Cizinci, kteří se budou centralizovaně sdružovat ve svých ghettech, tak z pohledu extremismu zde může vůči těmto přistěhovalcům nastat u majoritní společnosti určitá xenofobní nálada. Vláda České republiky by měla usilovat svými politickými a bezpečnostními předpoklady co nejvíce eliminovat vytvoření možných teroristických základen. Jako svojí obavu z neúspěšného vybudování multikulturního prostředí spatřuji problematiku extremismu, terorismu a trestnou činnost taxativně vyjmenovanou v trestním zákoníku, zejména trestnou činnost při organizovaných zločineckých skupinách, v trestných činech proti životu a zdraví, popř. nedovolenou výrobu a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.

Obrázek 5: Odhalování nelegálního zaměstnávání cizinců

Zdroj: Policie České republiky, Služba kriminální policie a vyšetřování ze dne 15.10.2013.

7.4 Celní správa – vedoucí celního úřadu Praha D1

Celní úřad pro hl. město Prahu, vedoucí oddělení dohledu nad subjekty, nadporučík
Ing. Bc. Lubomír Grois,

Jakým způsobem se podílíte na odhalování nelegální migrace a nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky?

Celní správa provádí dle zákona 435/ 2004 Sb. o zaměstnanosti, kontrolu nelegálního zaměstnávání cizinců a výsledek kontroly postupuje Oblastnímu inspektorátu práce, který provádí správní řízení. V případě zjištění cizince bez platného pobytu v České republice je předán Policii České republiky.

Jaký je Váš názor na agentury práce, jejichž náplní je zprostředkovávání zaměstnávání cizinců ze zahraničí?

Je to klasický byznys. Cizinci většinou pracují za malou mzdu a agentura si bere ještě provize. Firmy berou raději cizince přes agentury a nemají problém se snižováním stavu, než by to byli jejich zaměstnanci.

Lze na základě současné právní úpravy v České republice dostatečně regulovat nadbytečný příliv pracovní síly ze zemí EU/ EHS?

Nevím, je to věc Ministerstva vnitra České republiky.

V jakých oblastech pracovního trhu by se dle Vašeho názoru měla regulovat? Stavebnictví.

Měli by se cizinci zaměstnávat jen v profesích, o něž občané České republiky nemají zájem?

Ano.

Je v dostatečné míře nastaven systém postihů pro cizince za jejich protiprávní jednání v rámci nelegálního pobytu a nelegálního zaměstnávání? Co byste popř. změnil?

Nelegální pobyt je věcí Policie České republiky. V případě nelegální práce je postihován převážně zaměstnavatel, přitvrdil bych v postihu cizinců až k vyhoštění za opakovanou nelegální práci.

Jaký je Váš názor k účelově uzavřeným manželství, kdy cizinci takto legalizují svůj pobyt na území České republiky?

Je to nejjednodušší možnost získání pobytu v ČR. Určitě bych v této oblasti přitvrdil v kontrolách a vydávání pobytu.

Jakou odhadujete predikci vývoje početního stavu cizinců na území České republiky v dalších letech?

Dle mého názoru bude určitě počet cizinců u nás stále narůstat. Je otázkou, jak se do toho promítne zpřísnění azylové politiky, která z důvodu bezpečnosti státu v souvislosti s aktuální situací v západní Evropě a na blízkém východě musí nevyhnutelně nastat.

Jakou vlastnost můžete vytknout migrujícím cizincům?

Z 90% je to otázka ekonomická.

Uveďte Vaše možné obavy z neúspěšné asimilace cizinců do majoritní společnosti.

Stačí se podívat na Francii. Může to být i velký problém celé Evropy. Příkladem může být Austrálie, cizinci se musí přizpůsobit dané zemi.

Obrázek 6: Odhalování nelegálního zaměstnávání cizinců celní správou

Zdroj: Praha Press k 03.04.2013¹²²

¹²² PRAHAPRESS.CZ. *Kontroly nelegálního zaměstnávání jsou stále aktuální.* [online] Copyright © 2014 Vydavatelství Chrysol 26, PrahaPress.cz [cit. 2015-01-17]. Dostupné z: <http://www.prahapress.cz/kontroly-nelegalniho-zamestnavani-jsou-stale-aktualni.html>

7.5 Odbor azylové a migrační politiky - koordinátorka

Bc. Veronika Budinská, koordinátorka odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky, oddělení pobytové správního řízení, pracoviště Praha

Jakým způsobem se podílíte na odhalování nelegální migrace a nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky?

V rámci naší pracovní činnosti je snahou odhalovat nelegální migraci a nelegální zaměstnávání cizinců, kdy provádíme výsledky žadatelů. Ve smyslu správního řízení zasíláme dotazy na další úřady jako jsou například Úřad práce a Česká správa sociálního zabezpečení. V případě prokázání této činnosti není cizinci udělen či prodloužen pobyt na území České republiky.

Jaký je Váš názor na agentury práce, jejichž náplní je zprostředkovávání zaměstnávání cizinců ze zahraničí?

Dle mého názoru je celá zákonná úprava týkající se agentur práce nedostatečná, těchto agentur je velké množství a jejich činnost je nedostatečně kontrolována, získat status „agentury práce“ a provádět tuto činnost je velice snadné; dochází k protizákonnému jednání, nelegálnímu zaměstnávání, vydírání a vykořisťování cizinců.

Lze na základě současné právní úpravy v České republice dostatečně regulovat nadbytečný příliv pracovní síly ze zemí EU/ EHS?

Právní úprava není dle mého názoru v této oblasti dostatečná, neboť jednotlivé zákony mají určité mezery a tím i činnost jednotlivých státních úřadů a institucí je nedostatečná, nedotažená až do konce – např. úřady státní správy spolu navzájem spolupracují nedostatečně a z tohoto důvodu si některé informace ani nemohou navzájem poskytnout a tím nelze některým nelegálním praktikám čelit a zabránit jim.

V jakých oblastech pracovního trhu by se dle Vašeho názoru měla regulovat?

Jedná se o stavebnictví, úklidové práce, pronájmy bytů a navíc v současné době lze v České republice velice snadno založit společnost s ručením omezeným a i toto přináší svá rizika, kdy účelově založené společnosti, které nevytvářejí žádnou činnost, pouze fiktivně zaměstnávají své krajany, například Ukrajince nebo Rusy.

Měli by se cizinci zaměstnávat jen v profesích, o něž občané České republiky nemají zájem?

Tento názor nesdílím, neboť jsou oblasti a profese, kde jsou cizinci přínosem, nebo kde občanů ČR není dostatek, např. vědci, výzkumníci, lékaři a lektori jazyků.

Je v dostatečné míře nastaven systém postihů pro cizince za jejich protiprávní jednání v rámci nelegálního pobytu a nelegálního zaměstnávání? Co byste popř. změnil?

Postihy cizinců jsou dle mého názoru v této oblasti nedostatečné a pokuty nízké. Například za účelové otcovství, manželství, soudy nejsou znalé této problematiky, dostatečně se v ní nevyznají; navíc zákony mají mezery.

Jaký je Váš názor k účelově uzavřeným manželství, kdy cizinci takto legalizují svůj pobyt na území České republiky?

S tímto jednáním rozhodně nemohu souhlasit. V rámci mého zaměstnání se snažíme tyto praktiky odhalovat a pobyty těmto cizincům neudělovat a případně rušit.

Jakou odhadujete predikci vývoje početního stavu cizinců na území České republiky v dalších letech?

Počet cizinců rozhodně poroste.

Jakou vlastnost můžete vytknout migrujícím cizincům?

V první řadě samotnou nelegální migraci a nelegální pobyt, dále pak nedostatečné přizpůsobení se prostředí, kam přišli, tj. u některých státních příslušností.

Uvedte Vaše možné obavy z neúspěšné asimilace cizinců do majoritní společnosti.

Dle mého názoru není toto současný problém České republiky, ale dobrým případem, kde již k vážným problémům ve společnosti dochází, je Francie a Německo. Osobně se obávám nedostatečné oboustranné tolerance, povyšování, rasismu, náboženského fanatismu, zločinů z lidskosti. Převážně rasově a nábožensky orientovaných.

7.6 Vyhodnocení empirického výzkumu – SWOT analýza

Získané odpovědi z uskutečněných individuálně řízených rozhovorů byly zpravovány metodou SWOT analýzy. Podstatou této metody je identifikovat klíčové silné a slabé stránky, vyhodnotit příležitosti a případné hrozby plynoucí z problematiky nelegální migrace a nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky.

Tabulka 10: SWOT analýza

	Silné stránky	Slabé stránky
Vnitřní prostředí	<ul style="list-style-type: none"> – odhalování nelegálních pobytů – odhalování nelegálního zaměstnávání – vydávání modrých karet cizincům – zaměstnávání kvalifikovaných pracovníků – spolupráce mezi jednotlivými kontrolními orgány – snížení nerovnosti ve společnosti 	<ul style="list-style-type: none"> – nedostatečné postihy pro cizince a zaměstnavatele – neúspěšná asimilace cizinců do majoritní společnosti – určité nedostatky v platných zákonech (účelově uzavřené manželství) – neznalost tradic, zvyků a jazyka České republiky
	Příležitosti	Hrozby
Vnější prostředí	<ul style="list-style-type: none"> – zaměstnávání přes zprostředkovatele (agentury práce) – sezónní práce – získání živnostenského oprávnění – mobilita pracovní síly – získání zaměstnanecké karty – účast na sociálním a ekonomickém systému – pracovní rekvalifikace 	<ul style="list-style-type: none"> – prohlubování švarcsystému – zvýšení nelegálně zaměstnaných cizinců – zvyšování kriminality ze strany cizinců – daňové úniky – nárůst xenofobie a náboženského fanatismu – hrozba teroristických útoků

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní tvorba)

7.6.1 SWOT analýza – silné stránky

Jako výsledky silné stránky, které byly získány SWOT analýzou, lze považovat odhalování nelegálních pobytů a nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky, kterého se aktivně podílejí všichni zúčastnění respondenti při výkonu titulu

jejich funkčního zařazení. Důležitým faktem v oblasti zaměstnávání cizinců má být vydávání tzv. modrých nebo zaměstnaneckých karet, které mají eliminovat snížení nerovnosti v rámci pracovního trhu ve společnosti. Zjištěným šetřením byl získán poznatek o prohloubení k bližší spolupráci mezi jednotlivými kontrolními orgány.

7.6.2 SWOT analýza – slabé stránky

Provedenou analýzou bylo zjištěno, že postihy za protiprávní jednání cizinců v oblasti nelegálních pobytů a nelegálního zaměstnávání na území České republiky se ukazují jako nedostatečné. Z odpovědí provedeného šetření vyplývá, že cizinci zneužívají mezer právních předpisů, kdy například uzavírají fiktivní manželství se snahou vyhnout se již udělenému správního rozhodnutí o správním vyhoštění. Dále z uvedeného vyplývá, že mnozí migranti nemají osvojeny národní tradice a zvyky České republiky a ani nedisponují komunikační dovedností českého jazyka na jeho základní úrovni, což by mělo být bráno jako důležitý fakt pro jejich úspěšnou asimilaci. Je nutné dodat, že 15. července 2014 byla uskutečněna společná konference mezi ministrem vnitra Milanem Chovancem a ministryní práce a sociálních věcí Michaelou Marksovou, kde na této konferenci bylo dohodnuto, že budou následovat důslednější kontroly cizinecké policie, udělování nových zaměstnaneckých karet pro cizince států třetích zemí, ale také vyšší pokuty za nelegální zaměstnávání.

7.6.3 SWOT analýza – příležitosti

Jednou z příležitostí, jak reagovat na aktuální potřeby trhu práce, je možnost zaměstnávání přes zprostředkovatelské agentury práce, nebo zažádání o vydání živnostenského oprávnění. Avšak aktuálně nastavená pracovní politika rovněž disponuje vydáváním zaměstnaneckých karet, což má být zaručeno, že cizinec je odborně způsobilý k výkonu určité profese a tímto bude zaručena mobilita pracovní síly. V případě, že dojde k hospodářské recesi nebo se trh práce přeplní, je ze strany aktivní politiky státu možnost pozastavit vydávání pracovních víz s případnou realizací dobrovolných návratů podpořit návrat cizinců do jejich vlasti. Pro cizince je mimo jiné možnost využití státem podporovaného sociálního systému a pracovních rekvalifikací.

7.6.4 SWOT analýza – hrozby

Jako možná hrozba pro Českou republiku spočívá zejména z hlediska nekontrolovatelného přísmu zahraničních pracovních migrantů, kdy výkonem jejich nelegální pracovní činnosti dochází k negativním strukturálním změnám v ekonomice. Jako nelegální forma zaměstnávání cizinců je spatřována právě v tzv. švarcsystému, kdy je stát krácen z odvodu daní z příjmů včetně odvodů na sociálním a zdravotním pojištění. Tímto je u majoritní společnosti vzbuzována obava ekonomického charakteru (zlevňování pracovní síly s konkurencí práce a omezování pracovních příležitostí) a další odmítavé postoje společnosti pramení z etnických a rasových předsudků, či obavu o ztrátu nebo omezování vlastní kultury. Dotazovaní respondenti se shodli, že v současné době České republiky nemají hrozit teroristické útoky, které se například odehrály ve Francii, nicméně migrační a bezpečnostní politika České republiky by se měla vyvíjet s trendem současné politické situace v Evropské unii.

Obrázek 7: Manifestace v Paříži za svobodu slova a za jednotu
v boji proti terorismu.

Zdroj: České noviny ze dne 11.01.2015¹²³.

¹²³ CESKENOVINY.CZ. *Pařížské manifestace se účastní i čeští politici*. [online] © Copyright 2015 ČTK [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/zpravy/v-pariz-zacala-velka-manifestace-k-ucteni-pamatky-obeti-terorismu/1167437?utm_source=rss&utm_medium=feed

ZÁVĚR

Občan České republiky se zpravidla dostává do bezprostředního kontaktu s cizinci při jeho každodenní běžné činnosti a jejich přítomnost se stala běžnou součástí života. Především se jedná o takové aktivity, které jsou výkonem pracovní činnosti cizinců viditelné a pro majoritní společnost obecně prospěšné. Jedná se zejména o řadu ekonomických aktivit cizinců v oblasti dopravy, obchodu, pohostinství, zdravotnictví a dalších služeb.

Pro úvahu lze uvést příklad, kdy občan České republiky je zaměstnán ve společnosti, jejíž jednatelem je občan Švýcarské konfederace. Pro cestu do svého zaměstnání využije služeb městské hromadné dopravy, kdy tento prostředek obsluhuje, a není výjimkou, např. občan Demokratické republiky Kongo. Svačinu si obstará v obchodu s potravinami provozovaným občanem Vietnamu. Na úklid pracoviště je agenturně zaměstnaný Moldavan a na servis výpočetní techniky dohlíží občan Slovenské republiky. Pro preventivní zubní prohlídku navštíví specialistu, lékaře Ruské federace. Oběd je uskutečněn v nedaleké čínské restauraci a po pracovní době jeho nákup zaplatí v nadnárodním obchodním řetězci u prodavačky ukrajinské národnosti, kde si mimo jiné zakoupil chlazenou rybu od obsluhy občana Alžírsko.

Z tohoto je zřejmé, že během jednoho dne se občan České republiky může aktivně setkat současně s občany několika národností. Cizinci jsou rovněž zaměstnáváni v různých oborech, které jsou pro občany majoritní společnosti vnímány jako podřadné profese, zejména ve stavebnictví nebo zemědělství. V případě, že se cizinec dobrovolně rozhodne vykonávat legální ekonomickou aktivitu na území České republiky, musí v rámci legalizace jeho pobytu a zaměstnávání podstoupit řadu zákonů daných povinností a proces složitě byrokratickému systému. K získání potřebných informací a znalostí může využít preventivně informačních služeb poskytovaných státními orgány nebo nevládními neziskovými organizacemi. Nucená procedura napomáhá k pozdější úspěšné asimilaci pracovních migrantů.

Dlužno dodat, že stát ve vztahu k potírání nelegální migrace cizinců, obchodu s lidmi a možného nelegálního zaměstnávání disponuje na úseku správního nebo trestněprávního řízení vlastními prostředky kontrolních orgánů státní správy a samosprávy s vymezenou územní působností. Udělované postihy jsou v souladu s platnou legislativou, směrnicemi a rámcovými rozhodnutími Evropské unie.

Bakalářská práce po své obsahové stránce vyhodnocuje stav legálního a nelegálního zaměstnávání cizinců na území České republiky od roku 1993 do současné doby. Přínosem práce je snaha přiblížit laické veřejnosti v co největší přínosné míře předmětnou rozsáhlou problematiku, kdy zahraniční migranti vyvíjejí určitý druh ekonomické aktivity, ovšem je nutné uvést, že za uvedené období došlo ke značnému ekonomickému a politickému vývoji České republiky a s tímto úzce souvisí jak legislativní vývoj v souladu s nařízeními a směrnicemi Evropské unie, tak opatření proti odhalování nelegálního zaměstnávání. Z hlediska změn je spatřován pozitivní přínos nově vydávaných zaměstnaneckých karet, za jejichž účelem je cizinec oprávněn pobývat na území České republiky a zároveň vykonávat činnost, na kterou byla uvedena karta vydána.

V rámci empirického výzkumu, formou individuálně řízených rozhovorů a provedené SWOT analýzy, vyplývají poznatky o tom, že orgány činné v odhalování nelegální migrace a nelegálního zaměstnávání cizinců by měly více blíže spolupracovat a měl by být zaveden takový jednotný systém, jehož snahou je odbourání administrativních překážek ve zdárném postihu protiprávně konajících subjektů jak ze strany zaměstnaných cizinců, tak jejich zaměstnavatelů, a to s přihlédnutím na vymahatelnost finančních sankcí. Podle zjištěného výzkumu je pro cizince příležitostí se aktivně podílet na ekonomickém rozvoji České republiky a úspěšně se asimilovat do majoritní společnosti. Byla zjištěna souvislost s nelegálně pobývajícími a nelegálně zaměstnávanými cizinci na území České republiky s jejich aktivitou pro společnost škodlivou, a to při páchaní trestné činnosti s ohledem na možnou provázanost s teroristickými skupinami a jejich nezákonnou činností.

Z výše uvedených zjištěných údajů a z provedené SWOT analýzy byly vygenerovány následné informace pro případné vypracování vhodné úpravy strategie současné migrační legislativy, která by měla korespondovat s legislativou všech členských zemí Evropské unie.

Motto na závěr:

„Nemělo by být opomenuto, že i legálně pobývající cizinec na území České republiky s výkonem legálního zaměstnání se může stát členem organizované skupiny s cílem teroristických útoků!“

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých publikací

BARŠOVÁ, A. a P. BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, Západní Evropě a Česku*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3875-6.

BUDILOVÁ, L., et al. *Policista v multikulturním prostředí. Informační manuál policie*. Praha: 2005. ISBN 80-903510-1-8.

DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2008. ISBN: 978-80-246-1552-3.

DRBOHLAV, M. a D. KUČERA. *Vietnamci v Čechách jak je známe i neznáme aneb (ne)zdravá konkurence*. 1. vyd. Praha: Prime Safety, 2012. ISBN: 978-80-903906-4-5.

FASSMAN, M. *Stínová ekonomika a práce načerno*. Praha: Sondy, 2007. ISBN: 978-80-8684-621-7.

KAPOUN, R. *Aktuální průvodce problematikou nelegálního zaměstnávání pro podnikatele*. Olomouc: Anag, 2012. ISBN: 978-80-7263-755-3.

ŠÁMAL, P. et al. *Trestní zákoník*, 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠÍŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál, 1998. ISBN: 80-7178-258-8.

VÍZNEROVÁ, H. et al. *Vývoj migrační politiky České republiky. Vaše šance jít do práce (průvodce pracovním trhem)*. Praha: Evropská kontaktní skupina, 2011. ISBN 978-80-904452-3-9.

.....

Seznam použitých internetových zdrojů

ASIM. *Asociace pro právní otázky imigrace. Směrnice o sankcích proti zaměstnavatelům cizinců neoprávněně pobývajících na území*. [PDF dokument] 30.06.2009 [cit. 2014-11-13] Dostupné z: http://www.asimos.cz/admin/files/smernice_sankce-zamestnavatelum.pdf

ASIM. *Asociace pro právní otázky imigrace. Rámcové rozhodnutí o boji proti obchodování s lidmi.* [PDF dokument] 01.08.2002 [cit. 2014-11-13] Dostupné z: http://www.asimos.cz/admin/files/ramcove-rozhodnuti_boj-proti-obchodu-s-lidmi.pdf

BUSINESSINFO. *Švarcsystém: Nelegální práce pro armádu „podnikatelů“* [online] 04.08.2014 [cit. 2014-10-24] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/svarc-system-nelegalni-prace-pro-armadu-podnikatelu-54429.html>

CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY. *O nás. Kompetence - čím se zabývá celní správa.* [online] 26. 09.2014 [cit. 2014-11-01]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/kompetence/Stranky/default.aspx>

CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE. *Nestátní (nevládní) neziskové organizace.* [online] © Cizinci v České republice 2014 [cit. 2014-11-16] Dostupné z: <http://www.cizinci.cz/index.php/nno>

ČESKÁ OBCHODNÍ INSPEKCE. *Tiskové zprávy. Padělky na tržnici SAPA za 23 milionů.* [online] 17.10.2014 [cit. 2014-11-05] Dostupné z: <http://www.coi.cz/padelky-na-trznici-sapa-za-23-milionu-nc1254/>

ČESKÉ NOVINY. *Pařížské manifestace se účastní i čeští politici.* [online] © Copyright 2015 ČTK [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/zpravy/v-pariz-zacala-velka-manifestace-k-ucteni-pamatky-obeti-terorismu/1167437?utm_source=rss&utm_medium=feed

ČESKÝ HELSINKÝ VÝBOR. *Oznámení* [online] 2015 © Český helsinský výbor [cit. 2014-11-15] Dostupné z: <http://www.helcom.cz/>

ČESKÝ ROZHLAS. *Zprávy. Domáci. V Česku mírně vzrostl počet cizinců, kteří u nás pobývají nelegálně.* [online] 21.03.2014 [cit. 2014-11-06] Dostupné z: http://zpravy.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/v-cesku-mirne-vzrostl-pocet-cizincu-kteri-u-nas-pobývaji-nelegalne—1190257

EFTA. *EEA Agreement* [online] © 2014 EFTA [cit. 2014-11-25] Dostupné z: <http://www.efta.int>

ESIPA. *Sbírka právních předpisů. Zákon č. 150/1996 Sb.* [online] © 2010, ESIPA s.r.o. [cit. 2014-09-06]. Dostupné z: <http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=1996s150&DR=SB>

EUROSKOP. *Smlouva o založení Evropského společenství*. [PDF dokument] © 2005-14 Vláda České republiky [cit. 2014-09-01]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR*. [online] 24.10.2014 [cit. 2014-11-11] Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/projekty/efektivni-system-rozvoje-zamestnanosti-vykonu-komplexnich>

HORÁKOVÁ, M. *Vývoj migrační politiky České republiky*. In: *Za prací do Česka*, Praha: Člověk v tísni, 2004. s. 12-13 [online] 25.7.2004 [cit. 2014-09-05]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955344>

INKLUZIVNÍ ŠKOLA. *Informační portál zaměřený na začleňování žáků cizinců do českého vzdělávacího systému. Cizinci v režimu zákona o pobytu cizinců*. [online] © 2014 META [cit. 2014-08-01] Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/cizinci-v-rezimu-zakona-o-pobytu-cizincu>

INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Práce pro cizince*. [online] 03.04.2014 [cit. 2014-09-22] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/prociz

INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Stanovisko k nové definici nelegální práce* [online] 28.03.2014 [cit. 2014-10-27] Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_pred_pisy/vyklady/svarcsystem

INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Zaměstnanost. Modré karty pro cizince v České republice*. [online] 08.07.2014 [cit. 2014-10-08] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka/ciz

INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Zaměstnanost. Zaměstnanecké karty. Pro cizince*. [online] 03.09.2014 [cit. 2014-09-03] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zamka/ciz

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. O MPSV. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. [online] 26.09.2014 [cit. 2014-11-01] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/65>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY. *Fondy EU v České republice: 23,83 miliard € pro období 2014-2020*. [online] © 2014 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [cit. 2014-11-12] Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Podpora podnikání. Senát schválil vydávání zelených karet.* [online] 02.10.2008 [cit. 2014-10-05]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument50563.html>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Czech POINT a základní registry* [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-10-26] Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/web/>

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *O nás. Azyl, migrace a integrace. Terminologický slovník.* [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-09-01] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační servis. Dobrovolné návraty a zajištění bezpečnostní situace ČR.* [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-11-12] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dobrovolne-navraty-a-zajisteni-bezpecnostni-situace-cr.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Migrace. Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců.* [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2014-11-12] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zasady-politiky-vlady-v-oblasti-migrace-cizincu.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Občané třetích zemí. Zaměstnanecká karta.* [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-10-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Přístup k nelegální migraci v České republice a Evropské unii.* [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2014-11-12] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Služby pro veřejnost. Občané třetích zemí.* [online] 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-09-01] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kdo-je-obcan-treti-zeme.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpravodajství. Ministr vnitra a ministryně práce a sociálních věcí bojují proti nelegálnímu zaměstnávání cizinců.* [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-11-12] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ministr-vnitra-a-ministryne-prace-a-socialnich-veci-bojuji-proti-nelegalnimu-zamestnavani-cizincu.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpravodajství. Poslanci schválili zákon o pobytu cizinců a krizový zákon.* [online] © 2014 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/poslanci-schvalili-zakon-o-pobytu-cizincu-a-krizovy-zakon.aspx>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. *Vstup a pobyt. Seznam států jejichž občané nepodléhají vízové povinnosti.* [online] 03.11.2014 [cit. 2014-11-03] Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/seznam_statu_jejichz_obcane_nepodlehaji/index.html

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Vznik a působnost Ministerstva zahraničních věcí.* [online] 14.12.2008 [cit. 2014-11-06] Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministers_tvu/vznik_a_pusob_nost_ministerstva.html

NOVINKY.CZ. Krimi. *Policie kontrolovala stavby, dělníci utíkali.* [online] Copyright © 2003–2015 Borgis, a.s [cit. 2015-01-16]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/309371-policie-kontrolovala-stavby-delnici-utikali.html>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. ÚOOZ. *Činnost útvaru a jeho úkoly.* [online] 01.11.2014 [cit. 2014-11-01] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/cinnost-utvaru-a-jeho-ukoly.aspx>

PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY. *Evidence nestátních neziskových organizací (Evidence NNO).* [online] 2013 © Ministerstvo vnitra [cit. 2014-11-16] Dostupné z: http://www.isnno.cz/evidencennov10001/Design_Pages/SeznamNNO.aspx

PRAHAPRESS.CZ. *Kontroly nelegálního zaměstnávání jsou stále aktuální.* [online] Copyright © 2014 Vydavatelství Chrysos 26, PrahaPress.cz [cit. 2015-01-17]. Dostupné z: <http://www.prahapress.cz/kontroly-nelegalniho-zamestnavani-jsou-stale-aktualni.html>

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE. *Projekty financované Evropskou unií. Zahájení realizace projektu OP LZZ - Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR.* [online] Copyright © 2014 - Státní úřad inspekce práce [cit. 2014-11-03] Dostupné z: <http://www.suip.cz/projekty-financovane-eu/>

ŠUBRT, B. *Právní analýza institutu agenturního zaměstnávání v ČR.* In: *INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV.* [online] 16.01.2018 [cit. 2014-10-12]. s.1. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka/ciz

ÚŘAD PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY. *Aktuality. Aktuální informace 2014*. [PDF dokument] 01.07.2014 [cit. 2014-01-05] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/aktuality/2014/zamestnanecka_karta_letak_cestina.pdf

ÚSTAVNÍ SOUD. *Aktuálně*. [online] 16.09.2014 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: [http://www.usoud.cz/aktualne/?tx_ttnews\[tt_news\]=2637&cHash=beb6d1e70e474ba7a44ccd8144ee874c](http://www.usoud.cz/aktualne/?tx_ttnews[tt_news]=2637&cHash=beb6d1e70e474ba7a44ccd8144ee874c)

.....

Seznam ostatních zdrojů – právní a legislativní zdroje

ČESKO. Zákon č. 2 ze dne 16. prosince 1992, Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1993, částka 1. s. 17-24. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5989>.

ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 9. února 2009, Trestní zákoník, In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>. ISSN: 1211-1244

ČESKO. Zákon č. 65 ze dne 30. června 1965, zákoník práce. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1965, částka 32. s. 357-406. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1361>. ISSN: 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 90 ze dne 22. března 2012, o obchodních společnostech a družstev. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2012, částka 34. s. 1370-1488. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6145>. ISSN 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 251 ze dne 3. května 2005, o inspekci práce. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2005, částka 94. s. 5118-5148. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4692>. ISSN: 1211-1244

ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 11. srpna 2008, o Policii České republiky. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2008, částka 91. s. 4086-5148. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5332>. ISSN: 1211-1244

ČESKO. Zákon č. 325 ze dne 23. prosince 1999, o azylu. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7386-2160. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3323>. ISSN: 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 326 ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1999,

částka 106. s. 7406-7447. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3323>. ISSN: 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 435 ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2004, částka 143. s. 8270-8332. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4447>. ISSN: 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 436 ze dne 24. června 2004, zákon kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zaměstnanosti. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 2004, částka 143. s. 83177-8332. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4447>. ISSN: 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 455 ze dne 15. listopadu 1991, o živnostenském podnikání. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1991, částka 87. s. 2122-2160. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2499>. ISSN: 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník. In. *Sbírka zákonů. Česká republika*. 1991, částka 98. s. 2474-2568. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2510>. ISSN 1213-7235.

.....

Seznam ostatních zdrojů – statistiky a výroční zprávy

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky. Počet cizinců*. [online] © 2014 [cit. 2014-09-01] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Souhrnná informace za rok 2012 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců Ministerstvo práce a sociálních věcí z roku 2012* [PDF dokument] 2014 [cit. 2014-11-01] s.17. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/16702/nelegalni_zam_ciz_2012.pdf

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Statistické údaje*. [online] © 2014 Ministerstvo průmyslu a obchodu [cit. 2014-10-18] Dostupné z: <http://www.rzp.cz/statistiky.html>

MINISTERSTVO VNITRA ČR. O NÁS. Migrační a azylová politika České republiky. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013*. [online] 03.11.2014 [cit. 2014-09-12] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

ODBOROVÝ SVAZ STÁTNÍCH ORGANŮ A ORGANIZACÍ. *Analýza zaměstnanosti a situace na trhu práce v roce 2012 a záměry ČMKOS v oblasti zaměstnanosti pro rok 2013*. [PDF dokument] © 2002 STATORG [cit: 2014-27-11]. Dostupné z: <http://statorg.cmkos.cz/dokumenty/%C4%8CMKOS%20-%20Anal%C3%BDza%20zam%C4%9Bstnanosti%20a%20situace%20na%20trhu%20pr%C3%A1ce%20v%20roce%202012.pdf>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. ÚOOZ. *Zpráva o činnosti ÚOOZ na rok 2011* [online] 01.11.2014 [cit. 2014-11-01] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2011.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE. *Tiskové zprávy. Roční souhrnná zpráva o výsledcích kontrolních akcí provedených inspekcí práce za rok 2013*. [PDF dokument] 01.03.2014 [cit. 2014-11-04]. s.42. Dostupné z: http://www.suip.cz/_files/suip-24569bb38275fcbd313b8f0c21af7cb3/rocni_souhrnna_zprava.pdf

.....

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Členění přechodných pobytů.....	18
Obrázek 2: Počty podnikajících cizinců na území České za rok 2013	29
Obrázek 3: Zajištění nelegálně pobývajících cizince na území hl. m. Prahy	55
Obrázek 4: Odhalování nelegálního zaměstnávání cizinců.....	57
Obrázek 5: Odhalování nelegálního zaměstnávání cizinců.....	61
Obrázek 6: Odhalování nelegálního zaměstnávání cizinců.....	63
Obrázek 7: Manifestace v Paříži za svobodu slova a za jednotu v boji proti terorismu	68

Seznam grafů

Graf 1: Počty cizinců na území České republiky za období let 1993-2013.....	13
---	----

Seznam tabulek

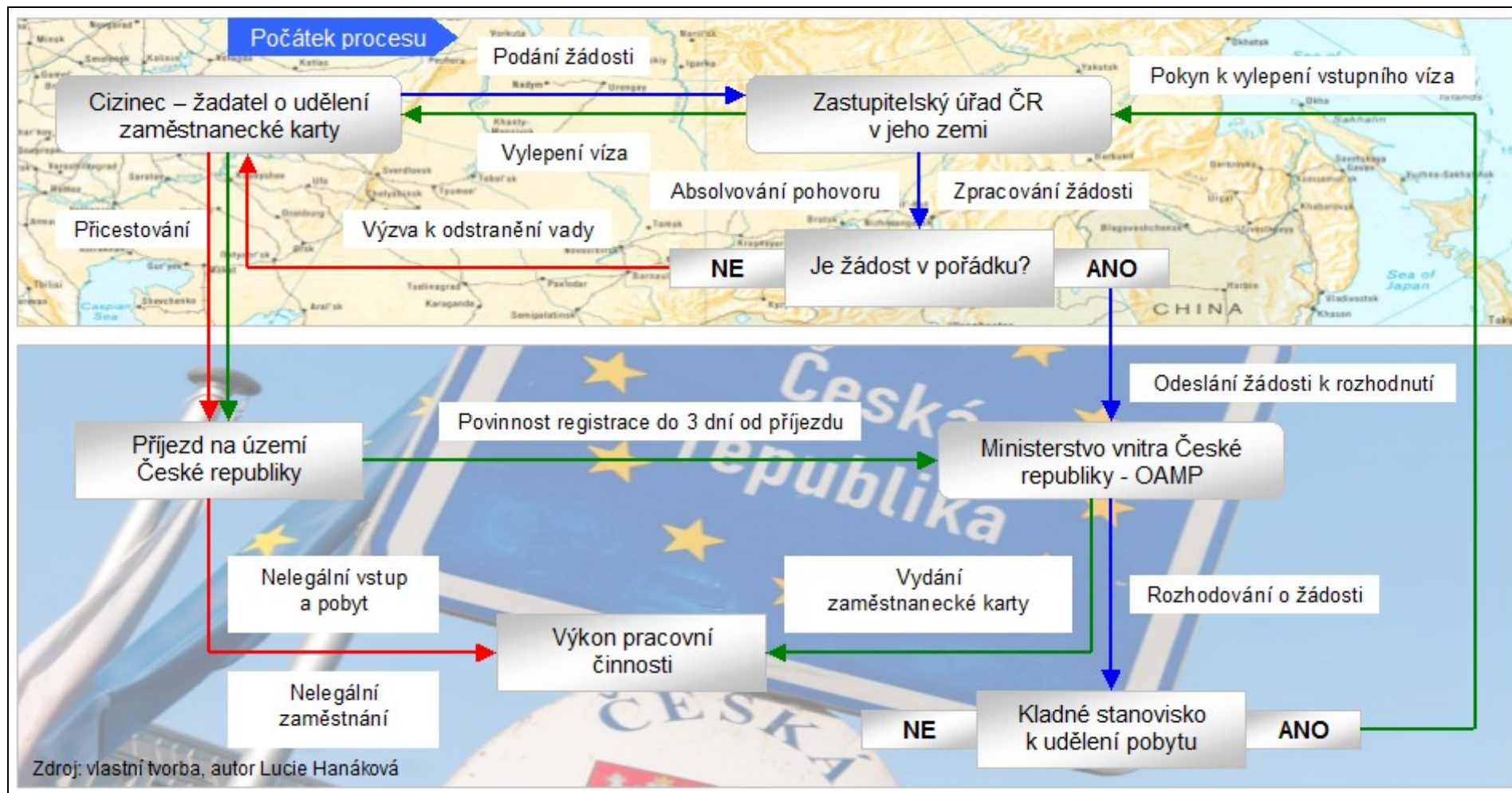
Tabulka 1: Počty občanů států třetích zemí dle typu pobytu	19
Tabulka 2: Počty cizinců států EU/ EHP a Švýcarska dle typu pobytu	20
Tabulka 3: Počty cizinců dle kategorie vízové povinnosti a pobytu	21
Tabulka 4: Nelegálně zaměstnaní cizinci států třetích zemí za rok 2013	33
Tabulka 5: Celní správa ČR - kontroly za rok 2014.....	37
Tabulka 6: Oblastní inspektoráty práce - kontroly za rok 2013	39
Tabulka 7: Správní rozhodnutí o správním vyhoštění za roky 2012 a 2013	41
Tabulka 8: Počty udělených pokut za rok 2013	45
Tabulka 9: Seznam vybraných nevládních neziskových organizací	52
Tabulka 10: SWOT analýza.....	66

SEZNAM PŘÍLOH

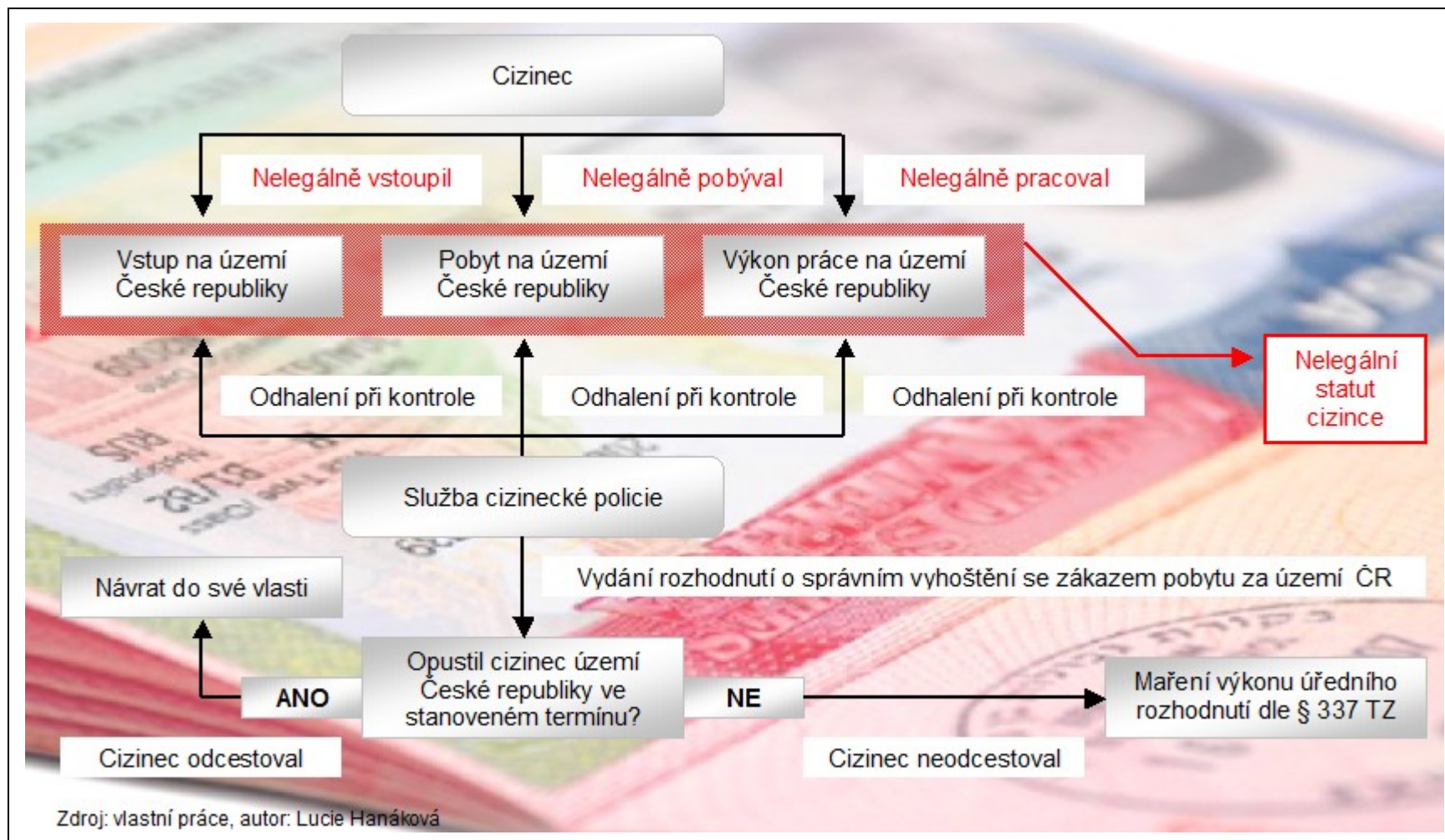
Příloha A – Schéma procesu vydávání pobytu za účelem zaměstnání	I
Příloha B – Schéma nelegálního statutu cizince a správního vyhoštění.....	II
Příloha C – Mapa zemí EU, EHP a Švýcarska	III
Příloha D – Vzory průkazů k povolení pobytu	IV
Příloha E – Vzory průkazů kontrolních orgánů	IV
Příloha F – Obraz webových stránek Českého helsinského výboru	V
Příloha G – Bibliografické údaje.....	VI

PŘÍLOHY

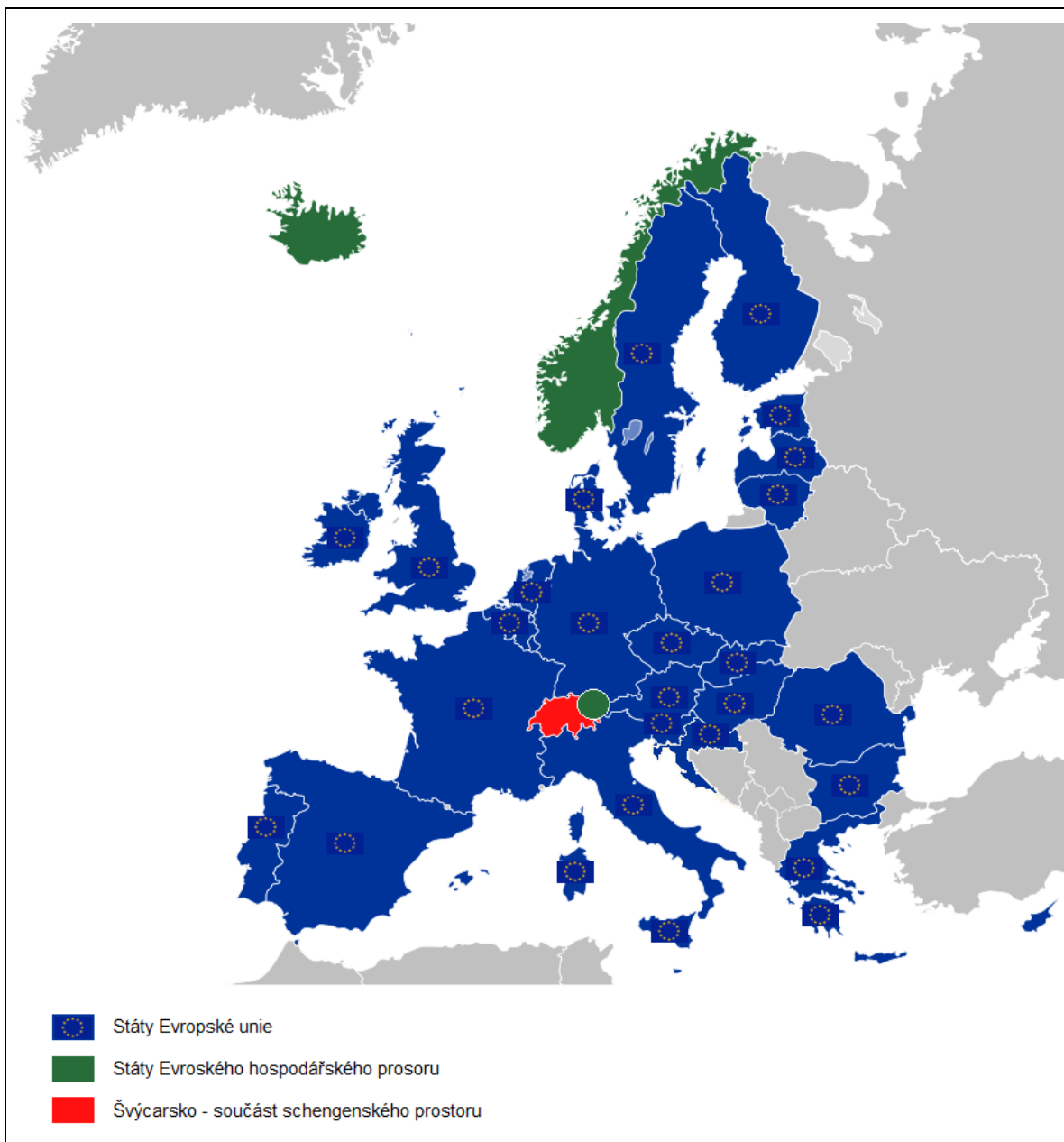
Příloha A – Schéma procesu vydávání pobytu za účelem zaměstnání

Příloha B – Schéma nelegálního statutu cizince a správního vyhoštění

Příloha C – Mapa zemí EU, EHP a Švýcarska

Příloha E – Vzory průkazů kontrolních orgánů

Průkaz Policie České republiky

Odznak uniformované policie

Odznak služby kriminální policie a vyšetřování

Průkaz pracovníka Celní správy

Odznak Celní správy

Státní úřad inspekce práce		
Průkaz inspektora		
Foto 3,5 x 4,5 cm	Jméno, příjmení (včetně titulů)	Číslo průkazu

Průkaz inspektora Státního úřadu inspekce práce

ČESKÁ OBCHODNÍ INSPEKCE	
SLUŽEBNÍ PRŮKAZ	
ČÍSLO: <input type="text"/>	FOTO 3,5 x 4,5 cm
Jméno: _____	
Příjmení: _____	
Funkce: _____	
Inspektorát: _____	
Služební průkaz opravňuje jeho držitele k výkonu kontrolní činnosti podle zákonů upravujících činnost České obchodní inspekce.	

Průkaz pracovníka České obchodní inspekce

Příloha F – Obrázek webových stránek Českého helsinského výboru

Český helsinský výbor

Tímto sdělujeme,

že webové stránky Českého helsinského výboru byly cíleně napadeny skupinou neonacisticky smýšlejících hackerů, kterým se nelíbí, že hájíme také práva menšin. Na obnovení stránek pracujeme. Rovněž upozorňujeme, že součástí útoku hackerů je dezinformační kampaň diskreditující napadenou neziskovou organizaci rozesíláním sdělení, která jsou nepravdivá, šíří nenávist proti menšinám či vyhrožují zastáncům lidských práv. Také se může stát, že obdržíte falešné dokumenty či faktury vystavené našim jménem. V těchto případech nás neprodleně kontaktujte na níže uvedeném telefonním čísle nebo emailu, případně informujte přímo policii ČR.

V tuto chvíli nás můžete kontaktovat pro další informace v této záležitosti nebo volat do poradenského centra na tel. +420 777 220 503. Stále jsme dostupní na našem emailu: info@helcom.cz. Rovněž vítáme jakoukoliv podporu v boji proti cíleným a rasově motivovaným útokům na neziskové organizace.

Děkujeme za pochopení.

Mgr. Lucie Rybová
ředitelka ČHV

Varování:

S ohledem na to, že útoky hackerů na neziskové organizace pracující s menšinami pokračují a po konzultaci s IT experty, varujeme všechny organizace a jednotlivce před těmito cílenými útoky a doporučujeme prověřit bezpečnost Vaší IT infrastruktury se zaměřením na tyto oblasti:

Zálohování dat na pevných discích, cloudech, webech a databázích.

Máte zálohy, jsou funkční a jak staré?

Zabezpečený přístup k datům přes síť.

Sdílette data jen v rámci své privátní sítě nebo i přes internet? Používáte šifrovaný přístup?

Používání bezpečných hesel.

Nepoužíváte stejné heslo pro více služeb? Nemí Vaše heslo příliš jednoduché?

Způsob obnovy přístupu k nedostupnému/zablokovanému účtu (emailu, facebooku, webu, FTP ...) přes jiný kontaktní email nebo nejlépe přes GSM.

Pokud by jste se stali cílem útoku, jste schopni si obnovit přístup jiným způsobem? (odpovědi na kontrolní otázky pro obnovu hesel nemáte dostupné)

Stav Vaší výpočetní techniky.

Provádíte aktualizace? Je všude aktualizovaný a aktivní antivirový program a anti-spyware program? Beží všude firewall? Kdy jste naposledy provedli úplnou antivirovou a anti-spyware kontrolu? Nemáte nainstalován "neznámý" SW z "pochybného" zdroje?

V případě, že zjistíte, že stav zabezpečení není optimální, neváhejte a ihned podnikněte nápravná opatření.

Dne 15. listopadu 2014 došlo k cílenému napadení webové stránky Českého helsinského výboru dosud blíže neustanovenou osobou nebo skupinou osob.

Příloha G – Bibliografické údaje

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Lucie Hanáková

Obor: Manažerské studia – řízení lidských zdrojů

Forma studia: Bakalářské kombinované studium

Název práce: Legální a nelegální zaměstnávání cizinců na území České republiky

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 61

Celkový počet stran příloh: 7

Počet titulů českých použitých zdrojů: 10

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 41

Počet ostatních zdrojů: 20

Vedoucí práce: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.